

HAVØRNA

Organ for Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland

Årgang 17 – 2006

HAVØRNA

nr. 17

Styre for NOF avd. Nordland:

Leder: Helge Holand, Trollstien 6, 8372 Gravdal
Tlf: 76 08 16 79, e-post: hemilho@frisurf.no

Styremedl.: Harald Våge, Ramsvikvn. 147, 8370 Leknes
Tlf: 76 08 16 35, e-post: harald.vage@c2i.net

Dagfinn Kolberg, Stakmyrvn. 10, 8160 Glomfjord
Tlf: 75 75 26 94, e-post: dagfinn.kolberg@yara.com

Lokallagsadresser:

Vesterålen Iris Berg, Langryggen, 8430 Myre
e-post: iris.berg@oksnes.kommune.no

Vestvågøy Johan Sirnes, Ramsvikvn. 267, 8370 Leknes
e-post: johan.sirnes@nfk.no

Ofoten Harry Ødegaard, boks 499, 8507 Narvik
e-post: harry.oedegaard@sparebanken.net

Bodø Thor Edgar Kristiansen, Hellåsvn. 5B, 8011 Bodø.
e-post: thor-ek@online.no

Sør-Salten Øystein Birkelund, postboks 12, 8178 Halså.
e-post: birkelund@monet.no

Rana Per Ole Syvertsen, boks 1301, 8602 Mo i Rana.
e-post: per.ole.syvertsen@helgelandsmuseum.no

Redaktører for Havørna nr.14:

John Stenersen, Dreyers gt. 1, 8312 Henningsvær
e-post: john@tringa.no

Atle Ivar Olsen, Skogsøy, 8700 Nesna
e-post: ao@hinesna.no

SJEFEN har ordet...

Fugler på dagsorden

NOF Nordland gjennomførte sitt årsmøte på Rødøy helga 15. juni. For fuglearbeidet i Nordland er disse årlige samlingene viktig. I tillegg til årsmøtesaker og det sosiale treffet skjer mye utveksling av informasjon om fuglearbeid og observasjoner rundt om i Nordland.

I år var et av temaene det pågående hekketakseringsarbeidet som skjer i hele landet. Målet er jo et nytt hekkeatlas. Vi har jo fått vinteratlasen på plass, og nå arbeides det altså med oppdatering av fuglebestanden om sommeren, hekkinger eller annen aktivitet som kan være i nærheten av hekking. Atle Ivar Olsen viste registreringsmåter og hvordan gjennomføre dette i praksis. Og årsmøtedeltakerne fikk også prøve ut registrering i praksis, på flere fuglelokaliteter.

Det er viktig at vi har lokallag og kontakter rundt om i fylket. Bare det at noen systematisk arbeider med fuglestoff, er jo med på å gjøre at flere får utviklet sin interesse for temaet. Mange interesserte, er også et viktig utgangspunkt for et aktivt fuglevern. NOF sentralt har dratt i gang arbeidet med Fuglevennen. Dette har vært vellykket. Dette er et flott tilbud også til de som ikke er superinteressert.

Vi kunne vært flere i NOF i Nordland. Men vi er da bra representert rundt om i fylket. Så vi får forsøke å nytte alle kontakter vi har, og gjerne etablere kontakt med andre miljøer som også er opptatt av fuglevern. Fylkesmannens miljøvernavdeling og museet i Rana kan være eksempler. Fugler er jo tema i verdensarvområdet på Vega, også.

Hvert lokallag har hatt mange forskjellige prosjekter. Her er det mange eksempler på god strategi for fuglevern. Et systematisk arbeid i lokallagene for å utvikle gode prosjekter er viktig. Også deltakelse i nasjonale registreringer er viktig. Og så har vi jo Havørna, hvor ideene kan utveksles.

Fuglebestandene er under stadig utvikling. Mye skjer uten vår bistand, men kan vi treffe riktige verneiltak, gjør vi vårt for ei god forvaltning. Artikkelen til Midsund viser endringer. Lykke til i arbeidet.

Helge Holand
Leder i NOF Nordland

Forside: Lunde med sild, Herynyken, Røst. Foto: John Stenersen

Lundesommer på Røst

av John Stenersen

Alle som besøkte fuglefjellene på Røst i sommer kunne fastslå at det var et godt år for lundene. De kom inn fra havet med nebbene fulle av feit sild og tobis, og fra NINAs forskningsstasjon på Hernyken kunne seniorforsker Tycho Anker-Nilssen melde om en av de få virkelig gode sesongene for lundene på over trettifem år.

Lundekoloniene på Røstøyene er den største forekomsten av sjøfugl vi finner langs kysten vår, og den utgjør om lag 16% av den samlede sjøfuglbestanden på det norske fastlandet.

Lunden er en art med en lang livssyklus (den eldste fuglen vi kjenner fra Røst ble minst 36 år!), og langsom reproduksjon. Den begynner ikke å hekke før i femårsalderen, og hunnen legger deretter maksimalt ett egg i året gjennom et langt liv.

Dette er en strategi som er helt avgjørende for bestandens overlevelse. Hekkesuksess er avhengig av at det finnes mat i havet, og mat for lunden er ikke minst de store mengdene sildeyngel som som driver forbi Røst med kyststrømmen, eller andre små stimpfisk som tobis (havsil). Men dette er ingen stabil og forutsigbar matressurs; det er en rekke faktorer som avgjør om sildeyngel og tobis opptrer i så store mengder at det blir tilstrekkelig mat til hundretusener av lundeunger og deres foreldre.

Derfor fordeler lunden risiko over mange sesonger – den er forbredt på at mattilgangen kan svikte. Men siden 1970 har et flertall av sesongene gitt sviktende mattilgang, og bestanden har vist en dramatisk nedgang fra nær halvannen millioner hekkende par i 1979 til under en tredel av dette de siste årene.

Lunden har vist seg å være en svært god indikator på sildas årsklassestyrke. Tilstanden i den aktuelle årsklassen av sild avspeiles direkte i næringsforholdene til de hekkende lundene på Røst. Sammenholdt med havforskningsinstituttets tokt i Barentshavet tidlig på høsten, gir dataene fra Røst et svært godt bilde av hvordan oppvekstvilkårene for årets sildeyngel har vært. Dette er igjen styrt av en rekke forhold, og dataene kan fortelle oss noe om den allmenne "helsetilstanden" i havet.

I midten av juli kunne Tycho Anker-Nilssen fortelle at mange lundeunger hadde nådd en kondisjon som tilsier at de vil klare seg bra når de legger ut på havet: – Og det er fortsatt bra med mat. Lundene kommer inn med feit sild, og for noen uker siden var det også rikelig med tobis. I dårligere år, som i fjor, ser vi at de kommer med en rekke forskjellige fiskeslag med svært varierende næringsverdi. Det er et dårlig tegn; ungene trenger nok mat gjennom hele reirperioden for å være godt rustet for livet alene på havet. Silda er sikringskost; det er den som normalt opptrer i slike mengder at den utgjør det nødvendige næringsgrunnlaget. Men tobisen er ennå feitere og bedre mat.

Den gode trenden holdt seg ut hele hekkesesongen; det var rikelig med stor sildeyngel helt inn mot øyene på seinsommeren. Ikke bare var det nok mat gjennom hele

sesongen, men maten var i nærheten. Da trenger ikke lundene å fly så langt som de måtte i enkelte dårlige sesonger, da det har kostet for mye energi å fø opp ungene, og de har gitt opp hekkingen.

– Vi har ikke fått bearbeidet dataene fra årets sesong ennå, men vi kan slå fast at lundeungene var i topp kondisjon da de forlot kolonien i år, sier Tycho. – De aller fleste fløy direkte på havet, bare noen få tok beina fatt ned til vannkanten. Det er i seg selv et godt uttrykk for lundeungenes kondisjon, men det gjør at vi får svært få individer målt og veid, og slik sett et noe mindre materiale å bygge på.

Et annet viktig moment var at det var mat

tigjengelig i nærheten da lundene forlot kolonien. Ungene må klare seg helt på egen hånd når de kommer ut på havet, og tilgang på mat er en viktig forutsetning for å overleve den første tøffe tiden.

– Alt så veldig bra ut for årets lundeunger, og dersom de klarer seg gjennom den kritiske første vinteren, tilsier alt at de vil bidra sterkt til rekrutteringen av hekkebestanden på Røst om noen år, sier Tycho. – Dermed føyer 2006 seg inn i rekken av flere gode år siden slutten av 90-tallet. Bestanden er nå i vekst igjen; etter et bunnivå i 2002 med et bestandsestimert på 380.000 hekkende par på Røst, har vi beregnet at den talte 467.000 par i år.

Lunde godt lastet med fin sildeyngel, Herynken, Røst, 18/7. Foto: John Stenersen

En kunstig sandsvalekoloni i Hemnes

av Per Ole Syvertsen

Jeg har i noen år, med vekslende innsats, systematisk leitt etter sandsvalekolonier i Nordland. Størst innsats er nedlagt i den sørlige delen av fylket, og i kommunene på det indre av Helgeland i større grad enn på kysten. Jeg har først leitt opp symboler for sand- og grustak på karter (Topografisk hovedkartserie M711 fra Statens kartverk, målestokk 1:50.000) og deretter sjekket i felt om det er svaler på lokaliteten (selvsagt til rett tid på året). Potensielt egnete lokaliteter som jeg har kommet tilfeldig over

Sandvale. Foto: John Stenersen

eller fått tips om har også blitt undersøkt, mens for eksempel elvebredder foreløpig bare i beskjeden grad er inventert. Det planlegges å presentere resultatene regionsvis på et seinere tidspunkt når alle kommuner, for eksempel på Helgeland, har blitt undersøkt. I denne sammenheng er jeg svært interessert i å få meldinger fra lesere som kjenner til hekkelokaliteter for sandvale i Nordland.

Imidlertid er ikke alle sandtak avmerket på kartbladene i Topografisk hovedkartserie. Etter et tips fra Karianne Storvoll fikk jeg sommeren 2005 kjennskap til en liten koloni i Leirskarddalen i Hemnes, på nettopp en slik lokalitet. Kolonien ligger inne på en landbrukseiendom, og under et første besøk i begynnelsen av juli nøyde jeg meg med å observere fra offentlig vei. Etter avtale med grunneieren, Ole-Ivar Øverleir, oppsøkte jeg stedet på nytt den 23. juli. Det viste seg da at deler av kolonien var utgravd av rødrev og det var svært få intakte reirhull tilbake. Opprinnelig skal det ha vært 15-20 reirhull i kolonien. Ole-Ivar kunne også opplyse at fuglene hadde hatt tilhold her i en årrekke, men reven gjorde gjerne sitt til at hekkesuksessen ble så som så. Dette var ikke så lenge etter at Paul Shimmings hadde presentert britiske erfaringer med kunstige reirhull for sandvale for norske lesere (Shimmings 2005). Det var derfor lett for meg å påpeke at det kunne være mulig å gjøre plassen sikrere for svalene.

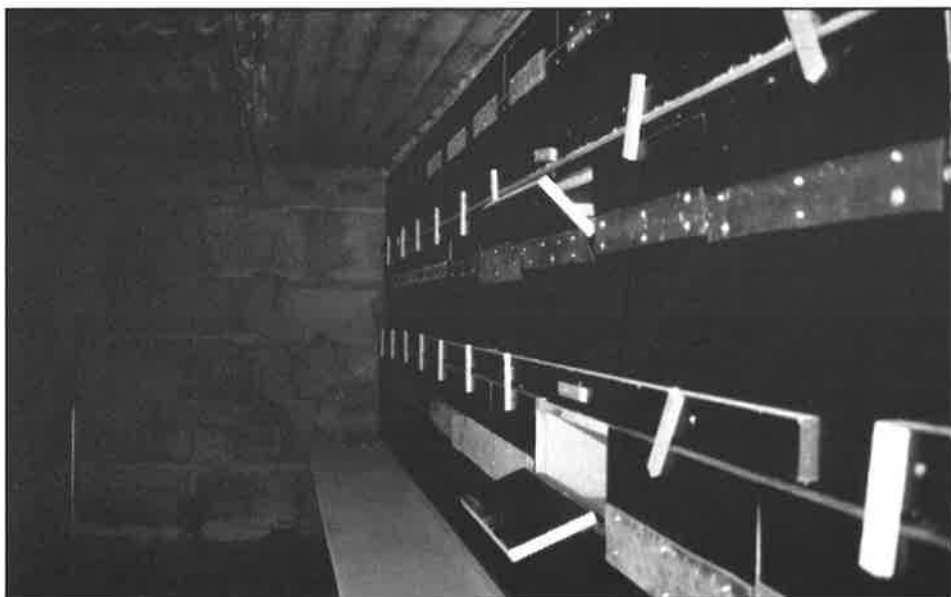
Denne ideen, framslynget nesten som et skudd fra hofta, vekket umiddelbart interesse hos Ole-Ivar. Resten av historien er i stor grad hans fortjeneste. Etter å ha gitt ham ideen og en kopi av artikkelen i Vår Fuglefauna kastet han seg over prosjektet, blant annet med å søke midler til materialer. I løpet av våren 2006 ble det oppført en vegg av Leca-blokker med 32 åpninger (rør) i tre høyder som leder inn til separate kasser i et lukket rom bak veggen. Arbeidet ble utført av Ole-Ivar Øverleir, Oddvar Øverleir og elever i 5.-9. klasse ved Kor-

De første spadetakene tas i slutten av april. Elever fra Korgen Sentralskole graver fundamentet for Leca-veggen som skal reises. Foto: Ole-Ivar Øverleir.

I midten av mai begynte den kunstige kolonien å ta form. Foto: Ole-Ivar Øverleir.

På baksiden av koloniveggen er det et lukket rom hvor reirkassene kan inspiseres hver for seg. Praktisk for ringmerking! Foto: Per Ole Syvertsen, 20.07.06.

gen Sentralskole. Min rolle ble i hovedsak å bistå med forslag til arbeidstegninger og å framskaffe litt lesestoff om fuglene. Elevene gikk på oppgaven med stor entusiasme og interesse, både under planlegging og i byggeprosessen. Rundt midten av mai sto

byggverket mer eller mindre ferdig og innflyttingsklart.

Konstruksjonen står bare noen meter fra sandskrenten hvor svalene selv har valgt å grave reirganger. Det nye kolonitilbudet

Den kunstige kolonien står bare noen få meter fra der sandsvalene selv har valgt å anlegge kolonien (i forgrunnen). Foto: Per Ole Syvertsen, 20.07.06..

ble inispisert av fuglene, men i 2006 valgte de likevel å grave egne reirganger på den vante plassen. Vi håper likevel de snart vil ta det nye boligtilbudet i bruk, når de nå har hatt en hel sesong til å gjøre seg fortrolig med nykonstruksjonen i nabolaget. Et mulig problem i 2005 kan ha vært at rørene og kassene ikke var fylt tilstrekkelig opp med sand til at fuglene gikk gjennom en reell prosess med graving av reirhull.

Ole-Ivar Øverleir og hans familie fortjener stor honnør for engasjementet de har vist i denne saken. Ikke bare har de nedlagt mange frivillige arbeidstimer. Tilskuddet fra Nordland fylkeskommune var heller ikke tilstrekkelig til å dekke mer enn en del

av de reelle materialkostnader. Resten ble tatt fra egen lomme. Og ikke minst fortjener elevene ved Korgen Sentralskole ros for entusiastisk og vel utført arbeid!

Litteratur

Shimmings, P. 2005. Kunstige reirhull – redningen for sandsvalekolonier? *Vår Fuglefauna* 28 (2): 72–75.

Forfatterens adresse:

Langmoheia 9 D, 8626 Mo i Rana

E-post:

per.ole.syvertsen@helgelandmuseum.no

Hvordan finne rikser og bekkasiner i Nordland om vinteren.

av Atle Ivar Olsen

Vannrikse og bekkasiner (kvart- og enkelt-) er ikke det første man forbinder med fugletitting i Nordland om vinteren, men etter å ha gjort litt systematiske letinger de siste to vintrene har det vist seg at de trolig ikke er så sjeldne som antall tidligere funn har tydet på (se LRSK rapportene fra de siste årene). De kan i alle fall ikke karakteriseres som sjeldne overvintre på Helgeland, og kanskje ikke atskillig lenger nord i fylket heller. Imidlertid så er det ikke alltid så enkelt å finne dem selv om de er der, så i denne artikkelen skal jeg prøve å gi noen tips til de som fatter interessen for å lete etter disse spennende fuglene nå om vinteren.

De beste forholdene for å påvise disse fuglene er når det er forholdsvis mye snø slik at det er begrenset med steder der bakken ikke er frosset eller steder der det er åpent vann, slik at fuglene må søke til disse stedene for å finne mat. Typiske plasser er bekker med rennende vann, dype grøfter og steder der det siver opp grunnvann, samt på mer ubehagelige steder som avsig fra fjøs eller kloakk. Etter lengre kuldeperioder er det gjerne få steder som ikke er frosset og da er fuglene nødt til å dra ned i fjæra, gjerne til steder med en del tang, der det i alle fall ikke er frosset rett etter at det har vært høyvann.

De forskjellige artene har litt ulik adferd og vi kan begynne med enkeltbekkasinen (Bilde 1) som er den vanligste overvinteren av disse artene. Hvis man leser LRSK rapportene for Nordland finner man ganske mange observasjoner vinterstid av denne arten. Dette har nok med at dette er en rela-

Bilde 1 Enkeltbekkasin på Dønna, 5. mars 2005.

tivt stor og lett synlig art som man finner på steder med åpent vann om vinteren. Den er ofte aktiv om dagen, selv om den er mest aktiv i skumring, men den kan bli funnet også når de hviler på dagtid når de sitter i i ro i fuktige områder, ofte delvis skjult i noe gress.

Bilde 2 Kvartbekkasin ved Vikvannet, Nord-Herøy, 19. februar 2006. Merk at den mangler den lyse stripe midt på issen til enkeltbekkasinen og at nebbet er vesentlig kortere enn hos enkeltbekkasinen, noe man får inntrykk av på bildet selv om ikke hele nebbet vises (sammenlign med bilde 1).

Kvartbekkasinen (Bilde 2) er nok mer uvanlig enn enkeltbekkasinen men den er også vanskeligere å oppdage. Den kan finnes på de samme plassene som sin større slektning men den er mer utpreget aktivt i skumring og mørke og gjemmer seg gjerne bedre når den hviler på dagtid og når den blir forstyrret. Man finner mange grøfter og bekker rett ved veier og er det gatelys der (eller fullmåne!) så kan bruke en god kikkert og lete godt. Man kan også bruke en lykt med sterkt lys og ofte så vil bekkasinene "fryse" til i lyset fra lykten og de kan studeres en

tid. Hvis man finner en bekkasin på et sted så holder de seg ofte der en periode og en kvartbekkasin man har sett om kvelden i mørke kan sitte i ro i grøstekanten på dagtid og hvis man leter godt med kikkert så kan man finne den. Da har man også muligheten til å stille inn teleskopet på den slik at man får studert den riktig godt. Bilde 3 viser en kvartbekkasin som holdt seg en tid i en grøft ved riksveien på Nesna, og som man ser så er den godt kamuflert selv på en åpen plass som denne.

Bilde 3 Kvartbekkasin som trykker i grøft kan være vanskelig å få øye på! Remmå, Nesna, 8. mars 2005.

*Bilde 4
Vannrikse fanget for ringmerking.
Staulen, Herøy, 3. desember 2005.*

Vannriksen (Bilde 4) er atskillig vanskeligere å få sett enn bekkasinene, og hvis man får øye på den så er det gjerne bare et kort glimt før den raskt gjemmer seg. Jeg tror ikke at den er spesielt nattaktiv, men den er mest aktiv om morgenen og tidlig på kvelden og kan også være aktiv midt på dagen her i nord hvis det bare ikke er sterkt sollys (Bilde 5 og 6). Den kan stikke seg

Bilde 5 Samme vannrikse som på Bilde 4. Aktiv midt på dagen.

Bilde 6 Vannrikse i aktivitet midt på dagen i en grøft, men den holder seg ofte godt skjult bak vegetasjon. Nord-Dønna, 4. mars 2006. Den var på samme sted også 14. april.

bort bak visse vegetasjon, mellom steiner (som under moloer og steinfyllinger) og på steder uten mye vegetasjon har jeg sett at de har gjemt seg inn i dreneringsrør og andre typer rør med utløp i grøfter. For å få sett dem så må man få undersøkt og lett på aktuelle steder litt på avstand, eller man må

komme overraskende på dem. Men som sagt så er det vanskelig å få sett dem, og hvis man ikke vet at de er der så vil man jo gjerne ikke bruke så lang tid på å undersøke en lokalitet. Vannriksene setter imidlertid ofte igjen spor etter seg så man kan finne ut at de er der uten å ha sett dem først. Har det vært kaldt og snø en periode så vil man kunne finne spor i snøen og disse er lette å kjenne igjen. De er ca. 7 cm lange med 3 lange tær (midt-tåen er ca 5 cm hos

Bilde 7 Spor etter vannrikse. Lengden er litt i overkant av en fyrstikkeske. I dypere snø eller hvis rixsen løper så blir sporene lenger.

hannen og 4,5 cm hos hunnen) og med en kort baktå som er vendt i en litt merkelig vinkel, nesten som en forlengelse av den ytterste tåen (Bilde nr 7). Hvis en vannrikse holder til på en bestemt plass så kan man ofte se mange spor og som regel så går de korteste vei gjennom snøen fra en plass med åpent vann til en annen (Bilde 8), men det kan også bli en rekke spor der den krysser over lengre avstander i snøen, f. eks. for å komme seg over en vei (Bilde 9).

Også bekkasinene setter spor etter seg (Bilde 10), men disse har ikke så lange tær som vannriksen og sporene er bare ca 4 cm lange med noe overlapp mellom artene, selv om enkeltbekkasinene har litt større spor. Midt-tåen hos kvartbekkasin er ca 2,8

Bilde 8 Vannriksespor. De velger som regel korteste vei mellom åpent vann.

cm mot 3,6 cm hos enkeltbekkasinen. Bekkasinene skiller seg litt fra vannriksen ved at de ofte går omkring i snøen rundt steder med åpent vann der riksen går direkte fra et åpent område til et annet. Man kan også finne andre sportegn etter disse fuglene, som skit og merker etter at de har stukket nebbet ned i muddret. Bilde 11 viser skit etter vannrikse, og det kan synes som at vannriksen ofte er på litt dypere vann enn bekkasinene (jeg har sett dem svømme flere ganger), mens bekkasinene oftest er på grunt vann og på mudder som ikke er under vann, og de skiter ofte på slike steder

Bilde 9 Vannriksespor på et sted der en vannrikse holdt til flere måneder sist vinter. Den oppholdt seg på begge sidene av veien, og etter sporene å dømmе så gikk den rett over veien relativt ofte for å komme seg til den andre siden.

når de sitter og hviler. Man kan også finne fjær, og det hender at man finner en haug med fjær etter at en mink eller en spurvehauk har hatt seg et måltid.

Rikser og bekkasiner ser ut til å være vanligere på kysten og spesielt på litt større øyer, og jeg tror at fravær av rev er viktig for at de skal overleve en hel vinter. Her på Nesna ser jeg ofte spor etter at reven har patruljert grøfter om vinteren. Nå er både oter og mink vanlige på kysten, men jeg vet ikke om de er like effektive jegere etter rikser og bekkasiner, selv om de sikkert kan overraske noen utmattede fugler. Men sikkert er det at noen individer overlever, og sist vinter så var det vannriksere som overvintret på minst 5 steder på Herøy, og jeg fulgte dem fra januar og til godt ut i april da det ikke var mer snø. På et par av stedene så jeg aldri fuglene, men sporene røpet at de var der i flere måneder.

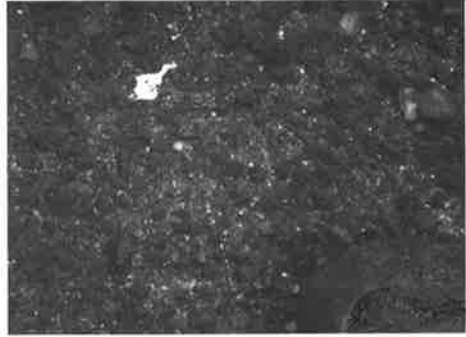
Andre arter man kan finne når man ser etter rikser og bekkasiner er rugde, gjerdsmett, fossekall og av og til en rødstrupe. Alle disse er også avhengige av steder der det ikke er frosset til for å finne mat om vinteren, så man kan finne dem på de samme stedene som bekkasiner og vannrikse. Rugden har litt større føtter enn bekkasinene, men det

Bilde 10 Spor etter bekkasin på Herøy. De er ganske små i litt dyp snø, så sannsynligvis er dette spor etter kvartbekkasin som jeg også flere ganger observert på dette stedet.

er litt overlapp med enkeltbekkasin.

De fuglene som overvintrer her i nord har det antagelig ganske tøft, særlig i og rett etter perioder med mye snø og lave temperaturer, så det er viktig å ta hensyn og ikke forstyrre dem unødige. Ofte så vil bekkasinene man kommer over om vinteren stole på kamuflasjonen sin og bare forholde seg helt rolige til man har forlatt stedet hvis man bare ikke kommer for nært. Vannriksen gjemmer seg hvis den oppdager at den blir betraktet, men kommer fort frem igjen etter at det har blitt rolig. Flere av stedene jeg finner rikser og bekkasiner om vinteren ligger like ved trafikkerte veier og steder med mye menneskelig aktivitet så det ser ut til at de tåler ganske mye forstyrrelser tross alt. Det er velkjent at man kan påvise vannriksere ved å spille av vannrikselyd og

Bilde 11 Skit etter vannrikse i en bekk på Herøy. Det var minst 2 rikser som overvintret på denne lokaliteten sist vinter, og de ble flere ganger sett vadende og svømmende på dette stedet.

de kan da svare eller til og med komme til syne. Jeg har selv prøvd dette, og om høsten før den første frosten og snøen så ser det ut til at vannriksene ofte blir provosert til å svare. Når jeg derimot har prøvd på vintertid så har jeg aldri fått noen respons selv om jeg har visst at det var vannriksere på en lokalitet, så denne metoden er nok ikke så egnet for å finne overvintrende vannriksere her i Nordland. Dette skyldes kanskje at de er i så pass dårlig form at de ikke har overskudd til å hevde et territorium, så man bør kanskje være litt forsiktig med å bruke lyd på vinterstid.

Jeg vil svært gjerne høre om noen finner spesielt kvartbekkasin og vannrikse etter målrettet leting særlig fra litt lenger nord i fylket enn Helgeland. Send gjerne en e-post til meg eller legg observasjoner ut på nettstedet www.fugler.net, men husk uansett å rapportere alle slike funn til LRSK.

Forfatterens adresse:

Atle Ivar Olsen, Skogsøy, 8700 Nesna,
atle.i.olsen@c2i.net

HAVØRN 1857

av Harald Misund

Etter å ha leste den nytgitte boka til Derek Ratcliffe "Lapland A Natural History" og sett på hans kildemateriale blei jeg klar over at brødrene Godman hadde vært i Salten i 1857, deres artikkel beskriver til min store overraskelse nøye ett havørnreir som jeg kjenner til på Store Hjartøya, like utenfor Bodø havn.

I Viktoriatidens England (ca.1830-1900) var det mange som samlet inn fugler og dyr til museer og private samlinger, de kom også til vårt land som engelskmannen John Woolley (død 1859) han bodde i Nord Sverige (Muoniovaara) årene 1853-57, og hadde et stort nettverk som samlet for seg både i Norge og Finland, så langt unna som hit til Bodø (egg av dobbeltbekkasin fra 1957). Innsamlet materiale kom til England helt fram til 1871 (Ratcliffe 2005).

Det er mye som tyder på at John Woolley var en medvirkende årsak til at brødrene Godman så seg ut Salten som sitt reisemål i Norge.

Slik jeg kjenner det i dag var således engelskmannen Percy Godman den første som kom til å beskrive et havørnreir i Bodø kommune, i Norge? Artikkelen som han laget sammen med sin bror Frederick står i det kjente engelske tidsskriftet IBIS nr.3 fra 1861 (side 77-92).

P. Godman kom til Bodø den 27. april 1857, broren Frederick først 26. mai og de valgte Bodø som sitt hovedkvarter, ikke minst i den hensikt å finne hekkende dobbeltbekkasin på Hernesmyrene nåværende Bodø Hovedflystasjon, dobbeltbekkasin var her allerede funnet hekkende av presten H.B. Tristram, noen år før, mens hans artikkel har jeg enda ikke lyktes å få tak i.

Vi skal se på hvordan P.Godman opplevde et besøk på Store Hjartøya, og jeg bruker hans egne ord: "The first day after my arrival, as I was walking across the marsh, a White-tailed Eagle soared by, high over my head, and, passing the village, flew towards the sea. While talking that evening to a Norwegian sailor who could understand a few words of English, I was told that a pair generally nested on an island called Heart Island, close to Bodø".

Han hyrte dagen etter en båt som tok han ut til Store Hjartøya, der det på den tid var to gårdsbruk som lå på Sydøstsiden av øya. Han forteller at fiskeren som bodde der sammen med familien kjente til havørnas årlige hekkeplass og at den nu hadde unger. Han gikk da langs fjæra sammen med fiskeren og sønnen for å se på reiret som han beskriver: "The Cliff was a sheer precipice, about 90 to 100 feet high. The nest was on a ledge of the rock, about 20 feet from the top, and from the place where we stood looked merely like a few sticks left there accidentally".

Fig. 1 viser den sannsynlig omtalte hekkeplass fra 1857, som enda regelmessig er i bruk.

Siden de ikke hadde med tau klarte ikke P. Godman og komme til selve reiret, men forteller at han så havørnparet rundt seg og også en ungfugl. Når de hadde fjernet seg fra reiret kom foreldrefuglen tilbake.

Han skriver videre: "About a week after my visit, one of the young birds, with its leg cut off, and too much decayed to preserve, was brought to me by the fisherman. He had pushed it out of the nest with a stick and killed it, in order to get the premium (about half-a-crown) given by the Norwegian government for every eagle killed"

Fig.1: Reirplassen på Store Hjartøya, med Lille Hjartøya til venstre. Foto: H.M.

Nu var ikke P. Godman den siste engelskmann som var på besøk til Store Hjartøya for i IBIS fra 1885 nr.3 side (158-184), skriver Alfred Crawhall Chapman (som er kjent med Godmans`atikkel) om en tur dit ut sist i mai 1884, men fant ikke ørna hekkende, men jeg ser ikke bort fra muligheten om den hekket det året, og at ungene alt var samlet inn for å få skuddpremie.

Chapman finner heller ikke dobbeltbekkasinen lenger på Hernesmyrene, og nevner at området nu er og grøftet og dyrket opp. Dette blir bekreftet når vi leser i Bodø Bygdebok (Gudbrandson 1989).

Havørn og havørnunger var på den tid fugler som det var ettertraktet for skuddpremiens skyld, og sett på som et økonomisk tilskudd for grunneieren eller de som hadde andel av landskapet (felles beiteland).

Fra andre steder i kommunen kjenner jeg til at dette var vanlig praksis som ute på Landegode. (Karl Ramsvik, pers.med.). I et brev til John F. Willgohs fra poståpner Marselius Kristiansen, Bliksvær datert 4/8-1957 står det: "Før i tiden for en 30 år siden drev de og tok ørneungene, det var da kr.2,- i skuddpremie og da utmarken var felles var samtlige naboer i lag om dette og pengene

blev delt eller benyttet til felles beste".

Fra besøket til P. Godman og 100 år etter leser vi i et nytt brev til Willgohs fra daværende eier av Store Hjartøya, Ragnar Schjølberg, Bodø datert 10/12-1956:" Havørnen har alltid vært stasjonær her. 2 reder på Store Hjartøya ved Bodø har vært i konstant bruk i en årrekke".

Brødrene Godman var i Bodø og omegn hele sommeren før de reiste nordover og besøkte John Woolley, de fartet i Salten så langt øst som til Kobbvatn i Sørfold, der skaut de flere haukugler (fugler tilhørende 3 par), og nevner at der var mye lemen det året.

Men størst vekt la de på funnet av hekkende dobbeltbekkasin, som er nøye beskrevet.

De besøkte også værån så langt ut som til Helligvær, og nevner at de på en plass (Givær?), ikke fikk lov av grunneierne å samle egg eller skyte fugler, så selv den tid var der noen som beskyttet fuglene, især de verdifulle ærfuglene for egg og dun.

Presten H.B. Tristram og brødrene Godman må sies å være de første ornitologer i Salten, og også blant de aller første turister, til den gang et sted som var en utkant av verden.

Et tankekors kan være at denne samlervirksomheten av fugler som datidens ornitologer bedrev var en medvirkende årsak til at havørna blei utryddet på de Britiske øyer i 1918. John Woolley samlet som så mange andre egg også fra havørn i Skottland før turen til Nordkalotten (Love 1983).

Så den første forsendelse av fugler fra Bodø til Storbritannia må vi anta var av egg og skinnlagte fugler fra år 1857, derav 6 kull med innsamlede egg av dobbeltbekkasin fra Hernesmyrene, der de fant 10-15 par hekkende.

Sommeren 1960 opplevde jeg for første gang å se havørn kretse over Bodø

Hovedflystasjon mot Store Hjartøya, tilfeldigvis samme år som den lange bosettingen på Hjartøya ebbet ut.

Ikke langt fra det omtalte reir var jeg våren 1964, da jeg plukket deler fra et jagerfly (F-86K) som hadde styrtet her på nyttårsaftnen. På den tid hadde jeg kun vært i ett havørnreir, og enda langt unna den erfaring som skal til for å se etter spor og tegn av eldre havørnreir.

Over hundre år seinere begynner et nytt prosjekt med utgangspunkt fra Bodø, som jeg var så heldig å få delta i, oppbyggingen av en ny havørnstamme i Skottland.

Den 26/6-1975 laster en Nimrod fra 120 skvadron tilhørende Royal Air Force, de første havørnungene på Bodø Hovedflystasjon på veg til Skottland, en Concord fra Air France er samtidig på besøk, men dobbeltbekkasinen er for lengst borte som hekkefugl fra Hernesmyrene.

I Skottland svever i dag to-tre hundre havørner, noen med avstamning fra havørnparene som har hekket på Store Hjartøya. De gamle reirplassene i Skottland

Fig.2 Den 26/6-1975 laster en Nimrod fra 120 skvadron tilhørende Royal Air Force, de første havørnungene på Bodø Hovedflystasjon på veg til Skottland, en Concord fra Air France er samtidig på besøk.

blir bosatte igjen, som John Woolley beskrev dem for 150 år siden:”---on a sort of triangular ledge, a small Rowan tree touching it in front. The rock is scarcely overhanging. The nest is made chiefly of dead heather stalks, with a few sticks for the foundation, the largest of which are above an inch in diameter and two feet long. It is lined with a considerable dept of moss, fern, grass and Luzula... The hollow is small for the size of bird and very well defined. There is a rank sort of smell, but no animal’s remains in or near it: several feet below me is an old nest

“To enjoy the beauties of a wild coast to perfection let me recommend to any man to seat himself in an Eagle’s nest (Newton 1902).

Kilder:

- Gudbrandson Terje (1989) Bodin
Bygdebok, Bodø kommune
- Ratcliffe Derek (2005) Lapland a Natural
History T&AD Poyser, London
- Love John A (1983) The return of the Sea
Eagle CUP, Cambridge
- Willgohs Johan F., Universitetet I Bergen
Brev til fra Ragnar Schjølberg,
Bodø og Kristiansen Marselius,
Bliksvær.
- IBIS nr.3 1861 side 77-92 og nr.3 1885
side 158-184, A Quarterly
Journal of Ornithology, London
- Newton I.A ed. (1902) Ootheca Wolleyana,
(vol.1) London, R.H. Porter

SJELDEN GJEST I RØDØY

av Helga Saksen Hammer

3.mai i 2001 ble en stor, hvit fugl oppdaget utenfor kontorvinduene til rådhuset på Våga-holmen i Rødøy. Trolig skyldtes det noe ufrivillige oppholdet at den var blitt blåst på land under uværet sist i februar på tur til hekkeplass lenger nord. Kommuneadministrasjonens folk undret seg, dette var ikke en hvilken som helst fugl! Ingen hadde sett den før.

På telefon ble den beskrevet, ganske riktig, som en stor, hvit fugl med svarte vingespiss-er, lyst blått nebb, brungul på hodet og med blå føtter. Kunne vi artsbestemme den? Dette var nesten ikke til å tro. Å få fri for å dra på fugletur uten lønnstrekk. . . !

Det ble ordnet bilskysst og framskaffet fotoapparat i en viss fart, - og ikke lenge etter var en kollega og undertegnede på Vågaholmen. Her hadde de forlenget funnet ut at det var en havsula. Dette var også mitt første møte med havsula - og for et syn. For en flott fugl! Så skinnende hvit og høyreist. Nå ble det viktig å få fuglen tilbake i sitt rette element. Det var ingen synlige tegn på skader. I samråd med Øystein Birkelund (leder for Sør-Salten lokallag) som alltid vet råd, skulle vi ta en sekk over hodet på fuglen og frakte den til fjorden.

Ingvar Hansen og jeg fikk det ærefulle oppdraget. Havsula var ikke særlig begeistret for nærkontakt, men roet seg betraktelig med sekken over hodet. Og med havsula på fanget forløp bilturen uten dramatik.

Straks den kom i fjæra kviknet den til, og med et "lykke til" så vi den svømme bort fra oss.

Havsula ble observert i flere døgn før den forlot fjorden. Forhåpentligvis en lykkelig slutt. I alle fall en flott opplevelse. I ettertid har jeg lurt på om vi burde ha matet den med litt fisk, f.eks småsei eller fiskeavfall.

Havsula er en forholdsvis ny fugl i Norge, den ble første gang påvist hekkende på Runde utenfor Ålesund i 1947. Fra en flokk på opprinnelig syv par har den nå økt til hundrevis av par. De siste tiårene har den hekket i Nord-Norge helt opp til Syltefjorden på Varanger-halvøya i Finnmark. I Nordland hekker havsulene i kolonier på holmer på "yttersia" av Lofoten og Vesterålen.

(For mer informasjon om havsulene, se Havørna 2003, en statusrapport av Våge og Stenersen)

Havsula ble behørig fotografert før den ble "sjøsatt".

Foto: Helga Saksen Hammer

FUGLER I NORDLAND – 2005

LRSK-rapport

av Harald Våge

LRSK-Nordland (Lokal rapport- og sjeldenhetskomité) består fortsatt av Frantz Sortland, John Stenersen og Harald Våge (sekretær). Gjennom året har komitémedlemmene hatt jevnlig kontakt via telefon og e-post og. I alt har LRSK behandlet 61 saker. Av disse observasjoner ble fire underkjent på grunn av at beskrivelsen ikke utelukket snarlige arter, eller at beskrivelse manglet. Dette gjelder observasjon av myrhauk, lappugle, slagugle og svartkråke.

NSKF har blant annet godkjent et funn av rosenmåse, som er ny art for Nordland. Dette betyr at det innen utgangen av 2005 er påvist/godkjent 332 ulike arter i Nordland. Funn av en skogtrost, sp. (4 aktuelle arter) er også godkjent, men denne er ikke med i artslista. Ingen funn er underkjent av NSKF, men mange er ikke ferdigbehandlet. Av andre uvanlige funn som er med i denne rapporten nevnes sibirpiplerke, tundrapiplerke, vintererle, duetrost, rørsanger, dvergfluesnapper og sibirspurv. Alle med maks. fem tidligere funn i fylket. For første gang er dvergmåse funnet rugende i fylket. Dessuten hekket "E-arten" stripegås for første gang i fylket.

Hvilke arter som må beskrives for godkjenning (X-arter) og hvilke som kun skal innrapporteres (O-arter), finnes i Fuglerapporteringsliste for Nordland. Denne fås ved henvendelse til LRSK-sekretæren eller det enkelte lokallag. Det samme gjelder for rapporteringsskjema til LRSK/NSKF. Fuglerapporteringslista finnes også på fugler.net.

I 2005 kom NSKF med ny Norgesliste. Se <http://home.no.net/nskf/norgeslisten.htm>. Artsrekkefølgen er noe endret. Dette innebærer primært at ande- og hønsfugler er flyttet framover og innleder nå lista. Fuglerapporteringsliste for Nordland er også revidert. I artsgjennomgangen gjelder dato uten årstall observasjoner fra 2005. Der som ikke annet er nevnt, er funnene plassert i kategori A: spontant forekommende. Forklaring av alle kategoriene finnes blant annet i LRSK-rapporten for 2002 og i boka Fugler i Nordland. Har LRSK-Nordland færre enn 35-40 godkjente funn av en art i sitt arkiv, er funnummeret tatt med i rapporten. (Gjør oppmerksom på at Fugler i Nordland av og til opererer med et annet antall observasjoner). Av praktiske årsaker gis funnene nummer etter hvert som de meldes inn til LRSK, og ikke etter tidspunkt fuglene ble sett. (Skulle en nummerert etter tidspunkt, ville gamle funn av og til måtte få nye nummer, noe som lett kunne blitt forvirrende.) Er det flere enn tre observatører, vil det som hovedregel stå: NNN (navn på hovedobs.) m.fl. (Navn på alle observatørene fås ved henvendelse til sekretæren). For observasjoner der informasjonen utelukkende er hentet fra internett (fugler.net eller fuglesiden.com), er navnet på observatøren(e) markert slik: (NNN). Hvis det i artsgjennomgangen ikke er presisert begrensninger i tid og/eller sted, betyr det at alle innsendte observasjoner av arten er tatt med.

Forklaringer til artsgjennomgangen:

*/** bak datoen betyr at observasjonen er behandlet og godkjent av hhv LRSK/NSKF

(D) betyr at observasjonen er dokumentert ved foto, video, lyd eller død fugl/del av fugl.

M = hann, F = hunn (MM/FF = flertall), ad. = voksen, utfarget fugl, ind. = individ, 1K/2K osv angir fugl i sitt 1./2. osv. kalenderår. 2K+ betyr at fuglen er født i fjor eller tidligere. (Er i sitt 2. kalenderår eller eldre.)

Tilsvarende for 3K+ osv.

Saker som ønskes tatt inn i 2006-rapporten bør sendes LRSK-sekretæren innen 1/3-2007, men vi tar i mot saker hele året. (For NSKF er tilsvarende rapporteringsfrist 1/2-2007.)

Adresse: Harald Våge, Ramsvikveien 147, 8370 LEKNES

e-post: harald.vage@c2i.net

Alle som har sendt melding om observasjoner til LRSK takkes herved. Ingen rapport uten dere.

En særskilt takk til de som har tatt seg tid til å lese korrektur med mer.

ARTSGJENNOMGANG

Knoppsvane *Cygnus olor*

Hekking: Øksnes: 1 par Strengelvåg. La egg (trolig 6), men ukjent hvordan det gikk siden. Paret la også egg i 2003 og 2004, men også her med ukjent hekkeresultatet (Vidar Carlsen).

Andre obs.: Andøy: 5 (4 ad. og 1 2K) Risøyhavn 1-11/5 (EBE, Andreas Ribe Holm).

Sangsvane *Cygnus cygnus*

Hekking unntatt Vesterålen: Ballangen: Min. 4 i Grunnvatnet naturreservat 21/8 (HØD).

Meløy: 1 par m/4 pull Engelvikvatnet juni (ØBI).

Rana: 1 par fikk frem 3 unger i Langvassdeltaet (Asmund Ravnå).

Rødøy: 1 par m/5 pull Brenngårdsvatnet juni (NOF Sør-Salten lokallag).

Vågan: Et par fikk frem 5 unger på Gimsøya (HVÅ m.fl.). Første vellykkete hekking i kommunen.

Flakstad: 1 par m/1 unge v/Nusfjord 25/6 (ABS).

Sommerobs.: *Sørfylket*: *Alstahaug*: Hammesvalen/Hammesleira, Offersøy: 5-7 ind. (inntil 2 2K-fugler) i perioden 12-19/6 (PSH).

Høye antall: *Vestvågøy*: 160 ind., herav 19 1K-fugler, ”øya rundt” 27/11 (NVL).

Sædgås *Anser fabalis*

Alstahaug: 1 ad. Tjøtta 16-23/9* (D) (PSH).

Andøy: 1 ind. Dverberg 18/5* (D) og 1 ind. Breivik 20/5* (EBE). Samme fugl?

Vestvågøy: 1 ind. v/Storeidv. 12-13/5* (ABS, HVÅ, HHO) og 31/8-6/9* (HVÅ, NVL).

Fra 2001: *Andøy*: 5 ind. Ramsa 12/6 (EBE).

Flere av disse fuglene kan tilhøre underarten *A. f. rossicus*. Er sendt NSKF.

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

Sommerobs.: *Vågan*: 1 ind. Vik, Gimsøya 16/8 (HVÅ).

Tundragås *Anser albifrons*

Andøy: 1 ind. nord for Bjørnskinnkrysset 4/5 (OPB m.fl.) og 3 ind., som viste karakterene til den østlige underarten *albifrons*, Dverberg 18/5* (D) (EBE).

Sortland: 1 ind. (*albifrons*) Rise 16/5* (D) (EBE).

Grågås *Anser anser*

Vinterobs.: Herøy: 1 ad. Tenna, 1-22/1 (AIO, COL). Samme fugl som i 2004 rapp.

Værøy: 4 ind. på Sorlandet fra ca. 25/11-1/12 (Frank Christensen).

Stripegås *Anser indicus*

Hekking: Træna: Et par ved Selvær fikk frem 7 unger (Johnny Eriksen til POS). Første hekkefunn i Nordland.

Hadsel: 1 ind. Risoya v/Stokmarknes 29/5 (Jens-Are Johansen).

Rana: 3 ind. Klokkeharhagen idrettspark, Tverråga/Gruben 10/5 (Per Kyrre Hall til KAM).

Lurøy: 1 ind. Sleneset 21-23/5* (Frode Johansen).

Saltdal: 2 ad. på øya ved Saltnes (Skansoyra) 30/5-3/6 (JÅA, POS [så 1 fugl 30/5]).

Sortland: 1 ind. Vikeidet 21/5 (Ingunn Tombre). Regnes som samme funn som i Hadsel.

Funn nr. 29-33 i Nordland. Hoyalpin art som naturlig horer hjemme i Sentral-Asia. Kategori E.

Snøgås *Chen caerulescens*

Sortland: 2 ind. Rise 9-11/5* (D) (EBE). Skal være 2 FF som ble ringmerket i Danmark noen uker tidligere. Funn nr. 20 i Nordland av denne arten som naturlig horer hjemme i Nord-Amerika. Rent generelt plassert i kategori D, men disse fuglene horer nok hjemme i E.

Kanadagås *Branta canadensis*

Hekking: Brønnøy: 1 par med 3 pull. Strengelvatnet, Velfjord 16/6 på denne etter hvert godt kjente hekkelokaliteten for arten (POS). (Ytterligere 8 ad. sett i området).

Vinterobs.: Alstahaug: 2 ind. Tjotta 1/1-6/4 og 1/9-31/12 (PSH).

Arten horer naturlig hjemme i Nord-Amerika. Plassert i kategori C.

Hvitkingås *Branta leucopsis*

Uvanlige oppptredener: På sorttrekk fra Svalbard motte fuglene mye motvind.

Dette er en mulig forklaring på store hostforekomster i kommunene under.

Flakstad: Fredvang: Min. 80 ind. 27/9.

Økte til min. 800 ind. 30/9 (JST).

Røst: Rostlandet: Daglig rastende/trekkende i slutten av september og begynnelsen av oktober. Storst antall 29-30/9 med 1500 ind. (RØF).

Vega: Beitet, for første gangbeitet regelmessig om høsten. På hovedøya 26/6-9/11. Storst antall 13/10 med 690 ind. (JAN).

Vågan: Gimsøya: "Flere tusen" rundt 18/9 (Nils Jorgensen). Min. 1500 ind. 30/9-2/10 (JST, NVL).

Sene obser.: Herøy: 2 ind. Seløy 5/11 og 3 ind. Tenna 5-6/11 (AIO).

Ringgås *Branta bernicla*

Andøy: 1 ind, trolig skadd i venstre fot, Å 6-7/5* (D) (EBE, JBA). Fuglen viste karakterene til den østlige underarten *bernicla*.

Vestvågøy: 2 ind. (IK), viste karakterene til den østlige underarten *bernicla*, v/Storeidvatnet 4-8/10* (1 fugl siste gang). (HVÅ, ABS, HHO).

Røst: Rostlandet: 1 ind. 24/4 (HEG).

To ringgjess av hver sin underart som holdt sammen på Røstlandet 27/6.

Foto: John Stenersen

Dessuten 1 ind. som viste karakterene til den vestlige underarten *hrota*, i hele juni. (RØF). 27/6* (D) også en fugl som viste karakterene til den østlige underarten *berinicta* (JST). 16 ind. 23/9 og 3 ind. 25/9 (alt *hrota*) (RØF).

Mandarinand *Aix galericulata*

Fauske: 1 M nær Fauske 21-22/4 (D) (Ronald Jacobsen).

Rana: 1 M Røssvoll flere dager primo mai (Johan Petter Røssvoll til KAM).

Sørfold: 2 ind. Straumen 1/5 (avisa Nordland).

Funn nr. 23-25 i Nordland. Plassert i kategori C. Arten hører naturlig hjemme i Øst-Asia.

Snadderand *Anas strepera*

Alstahaug: 1 par Ostjønna, Tjøtta 19/5* (D) (PSH, THC) og 1 M 5/6 (PSH).

Andøy: 1 par Dverberg 6/5 (EBE).

Rana: 1 M Straumen 3/5 (POS m.fl.) og 2 par 16/5 (KAM).

Røst: 1 M Røstlandet overvintret. Regelmessig om våren med 1-2 par fra 24/4 fram til juli (RØF).

Dessuten 1 ind. 25/10 (THE).

Vega: 1 M Sveavatnet 5/5 (JAN).

Krikkand *Anas crecca*

Vinter-/tidlig vårobs.: 1 par Flyplassen, Tjøtta 23/3 (PHS).

Dønna: Min. 11 ind. (min. 6 MM)

Altevatn 27/3 (AIO).

Nesna: 1 M Nesna 6/2-1/3+25/3 (AIO).

Sørfold: Straumen: 1 M 2 FF 19/2 (POS, Øivind Syvertsen) og 1 F 30/3 (ØBI m.fl.).

Fra 2003: *Sømna*: 1 F Bø 9/3 (PIV).

Stokkand *Anas platyrhynchos*

Avikende ind.: *Narvik*: 1 ind. med hvitt bryst og andre "rare" farger i Håvikleira

20+24/9. Var sammen med vel 20 vanlige stokkender (Eivind Braseth).

Stjertand *Anas acuta*

Sannsynlig hekking: *Ballangen*: 1 par Grunnvatnet naturreservat 6/6 (HØD).

Vinterobs.: *Rana*: 1 ad. M, sammen med stokkender Straumen 10/1 og 20/2 (AIO) samt 27/2 (KAM).

Røst: 1 ind. overvintret (RØF).

Sørfold: 1 M Straumen 19/2 (MEG m. fl.).

Vega: 1 ind. Nes 7-9/3 (MMØ, Ole Roar Davidsen, Rune Moe).

Fra 2001: *Vinterobs*: *Bodø*: 2 ind. Bodøsjøen 21/1 (Kilde: THE).

Fauske: 2 ind. Straumen 28/1 (Kilde: THE).

Knekkand *Anas querquedula*

Alstahaug: 1 M Prestegården, Tjøtta 28-29/4 (PSH).

Skjeand *Anas clypeata*

Hekking: *Vestvågøy*: 1 F m/6 pull. Storeidvatnet 27/6 (HVÅ). Hekket for 2. år på rad.

Sen obs.: *Vågan*: 1 F Strømnestjønna, Laukvik fram til 20/11 (FSO).

Taffeland *Aythya ferina*

Herøy: 1 M Salvatnet 5/5 (AIO).

Vega: 1 M i praktdrakt Sveavatnet 5/5 (JAN).

Vestvågøy: 1 ind. i Borgpollene 10/9 (FSO).

Toppand *Aythya fuligula*

Vinterobs.: *Sørfold*: 41 ind. Straumen 23/1 (THE, Helge Dypfest), 28 ind. 2/2 (MEG m.fl.) og ca. 35 ind. 19/2 (POS, Øivind Syvertsen).

Bergand *Aythya marila*

Vinterobs.: *Fauske*: 1 ind. Stokkland 23/1 (THE, Helge Dypfest).

Sørfold: 1 M Straumen 8/1 (Rune Allnor).
Vestvågøy: 2 ind. v/Sletteng, Ytre Borgpoll
20/1 (HVÅ).

Praktærflugl *Somateria spectabilis*

Sommerobs.: *Andøy*: 2 F-fargede ind.
Andenes 22/7 (Jørn Helge Magnussen).
Nesna: 3 FF Vikholmen/Hugla 1-4/6 (AIO,
POS).

Saltdal: 1 M v/osen av Saltelva 1/6 og 2
MM på oya i elva v/Saltnes 3-6/6 (JÅA).
Vågan: Min 24 ind. i Gimsoystraumen 3/6
(JST).

Stellerand *Polysticta stelleri*

Andøy: 6 ind. *Andøy havn* 13/12 (Jørn
Helge Magnussen).

Herøy: 1 ad. M sammen med 25 ærflugl
Dønnessundet, Engan 1/1 (AIO, COL) og 1
ad M Tennsundet mellom Tenna og Sør-Herøy
10-15/5* (D) (PSH, POS, Kjell Isaksen).

Fra 2000: *Sortland*: 1 M Sigerfjord 25-
27/3 (TNS).

Svartand *Melanitta nigra*

Fra 1993: *Høyt antall*: *Narvik*: 80-90 ind.
14-20/5 (TNS).

Lappfiskand *Mergellus albellus*

Alstahaug: 1 F Prestegården, Tjøtta 28/4*
(D) (PSH).

Dønna: 1 par Litlgleinsvatnet 16-30/5
(PSH, POS m.fl). 3MM samme sted 14-
15/6 samt 1 M 29-30/6 (Eivind Smørvik).
(Regnes som 2 funn)

Herøy: *Salvatnet*: 1 par 28/5 (AIO), 1 M i
delvis eklipsdrakt i begynnelsen 22/7-14/8*
(D) (AIO, PSH) samt 1 F-farget ind. 25/8*
(PSH) og 10/9+21/10 (AIO). (Regnes som
3 funn.)

Vågan: 4 ind. (2 MM) Borkvikvatnet, Store
Molla 2-3/10 (FSO). Ny kommuneart.

Funn nr. 27-33 i Nordland. Hekker

kun fåtallig i Norge, hovedsakelig i
indre Finnmark. De to siste årene har
det vært uvanlig mange vår-/tidlig
sommerobservasjoner i sørfylket. Dette bør
kanskje sees i sammenheng med at arten i
2003 og 2005 ble funnet hekkende i Vikna
kommune i Nord-Trøndelag (se artikkel av
PIV i *Vår Fuglefauna* nr. 2/2006).

Stivhaleand *Oxyura jamaicensis*

Fra 1998: *Røst*: 1 ad. M v/gammelkirka,
Røstlandet juli** (SBA).

Funn nr. 12 i Nordland. Hører hjemme i Nord-
Amerika. Plasseres i kategori C. Denne arten
hybridiserer med sin europeiske slektning:
hvithodeand. Dette er en direkte trussel mot
hvithodeanda. En forsøker derfor å redusere
den europeiske bestanden av stivhaleand til
et minimum.

Storflugl *Tetrao urogallus*

Øyobs.: *Nesna*: Skal være sett regelmessig
på Hadnesøya (kilde: AIO). En tiur sett ved
flere anledninger på grusvei på Handsten
(sikkert for å fylle på med småstein). En
tiur også sett under elgjakta (kilde: Live
Isaksen.)

Vaktel *Coturnix coturnix*

Leirfjord: 1 ind. hørt flere ganger Angersnes/
Løkvika i perioden 10-15/7* (Jim Tovås
Kristensen).

Funn nr. 7 i Nordland av denne arten som
hekker sporadisk og fåtallig i Sør-Norge.

Storlom *Gavia arctica*

Vinterfunn: *Nesna*: 1 ind. Litlsjona, Nesna
19/2 (AIO).

Herøy: 1 ind. Tenna/Sør-Herøy 3/12 (AIO).

Islom *Gavia immer*

Vårobs.: *Hadset*: 1 ind. Skagen 16/5 (EBE).

Vågan: 1 ind. Vinjevika, Gimsøya 18/5 (ABS).
Alt fra sørfylket: Alstahaug: 1 ind.
Ytterstranda, Tjøtta 23/3 (PSH).

Gulnebbblom *Gavia adamsii*

Vårobs.: Andøy: 4 ind. Bø 7/5 (EBE).
Bodø: 3 ind. Bodøsjøen 14/5. På trekk ut
Saltenfjorden. (Kilde: THE).
Røst: 1 ind. Nes 1/5 (SBA).
Vågan: 1 ind. Gimsøya 4/5 (JST).
Alt fra sørfylket: Alstahaug: 1 ind.
Hamnesleira, Offersøy 7/1, 12/2 og 27/3
(PSH), samt 3 ind. 30/3 (PSH, THC). 2 ind.
Tjøtta på trekk forbi vestsiden av øya 6/2
(PSH, THC).

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

Alstahaug: 1 ind. Storvatnet, Tjøtta 21/10*
(PSH).
Andøy: 1 ind. v/Buksnesfjorden nær
Strandland 12/5* (JBA).
Vega: 1 ind. Vallsjø havn 8/1 og 1 ind.
Vallhaugøyene 5/2 (JAN).
Vestvågøy: 1 ind. Farstadvatnet 14/10*
(ABS, HHO).
Funnnr. 37-41 i Nordland av denne artensom
i Norge hekker fåtallig i More og Romsdal,
Rogaland og i Oslofjordområdet.

Gråstruedykker *Podiceps griseogenus*

Alstahaug: Tjøtta: 1 ind. Sundet 25-28/5
og 1 ind. på sørtrekk Ytterstranda 18/11
(PSH).
Andøy: 1 ind. Bø 7/5 (EAB) og 1 ind.
Forfjorden 8/5 (Anders Ribe Holm).
Bodø: 1 ind. Steinsvær 11/8 (THE) og 1 ind.
Hopen, Tverrlandet 1-2/10 (MEG, AIO).
Fauske: Klungsetvika: 30 ind 21/8, 20 ind.
2/10 (ØBI m.fl.), 1 ind. 11/11 (PSH) og
17/11 (Kilde: THE).
Vågan: Min. 15 ind. Vinjevika, Gimsøya
8/5 (JST). Høyeste antall denne vinteren/
våren.

Gamle obs.: Narvik: Håvikleira: 2 ind.
17/3-02 og 1 ind. 18/2+13/5-04 (TNS).

Horndykker *Podiceps auritus*

Vinter: Alstahaug: Hamnesleira, Offersøy:
2 ind. 7/1, 6 ind. 15/1, 2 ind. 22/1, 1 ind.
6/2 og 2 ind. 26/11 (PSH). Dessuten 2 ind.
Hamnesleira 27/1 (THC).
Bodø: 3 ind. Mjones 18/2 (MEG, HEG,
THE).
Fauske: 5 ind. Klungset 19/2 (HEG).
Vinter: Vega: 2 ind: Vallråka lykt 23/1 og
12/2, vest for Vallsjø 6/2 og Stokkvær 6/2
(JAN).
Vågan: Vinjevika, Gimsøya: 1 ind. 13/2
(HHO) og 21/2 (HVÅ).

Grålire *Puffinus griseus*

Rødøy: Min 15 ind. på trekk NØ 24/9 (AIO).
Røst: Røstlandet: Trekk vest 3 ind. 13/9,
14. ind. 18/9, 2 ind. 21/9, 1 ind. 22/9, 4 ind.
24/9, 8 ind. 25/9, 1 ind. 3/10 og 3 ind. 4/10
(RØF). Også 4 ind. v/Hernyken 13/8 (Tomas
Aarvak) og 1 ind. Røsthavet 23/8 (SBA).
Vestvågøy: 1 ind. v/Eggum 8/10 (JST). Ny
kommuneart.

Havlire *Puffinus puffinus*

Rødøy: 1 ind. på trekk NØ 24/9 (AIO).
Røst: Røstlandet: 1 ind. 28/5 (TBE). 1 ind. 23/9,
1 ind. 25/9, 4 ind. 30/9 og 1 ind. 4/10 (RØF).

Havsvale *Hydrobates pelagicus*

Tidlig sommer: Røst: 3 ind. Røsthavet 24/6
(JST).

Havsule *Morus bassanus*

Bestandsendring: Flytelling, utført av
Tromsø Museum v/Rob Barrett 5/6, viser at
det fortsatt er en nedgang i hekkebestandene
på kysten av nordre del av Nordland.
Tallene i () viser til tilsvarende telling 9/6-
2002 og 30/5-2005.

Hadsel: Ca. 300 par på St. Ulvoyholmen, største kolonien i Nordland (400-410, 450-460).

Øksnes: 57 par på Fyllingen (min. 100, 180).

Total bestand: Ca. 360 par (765-790, 655-665).

Sivhauk *Circus aeruginosus*

Røst: Rostlandet: 1 F-farget ind. (2K?) v/ flyplassen 4/5* (SBA) og 1 ad. F 23/9* (D) (RØF).

Gildeskål: 1 F-farget ind. Forstranda ca. 14 dager omkring 18/5* (D) (Welher).

Funn nr. 15-17 i Nordland av denne arten som her til lands kun har hekket noen få ganger, og da helt i sor.

Myrhauk *Circus cyaneus*

Andøy: 1 ind. Dverberg 20/5* (EBE).

Funn nr. 15 i Nordland av denne rovfuglen som i Norge hekker spredt i de sentrale deler av Sor-Norge fra Rorosområdet til Hallingdal.

Hønehauk *Accipiter gentilis*

Hekking: Ballangen: Djupåsen, reir i bjork juni (HØD).

Meløy: Bjæringen 6/4 (RBI, OBI)

Saltdal: Rusånes 23/6. 4 unger, men 1 dode (JÅA).

Spurvehauk *Accipiter nisus*

Hekking: Meløy: Halså 25/7 (ØBI).

Vestvågøy: Reir m/fugl oppdaget på Unstad midt i mai (Frank Johansen). Hekking uvanlig i kommunen.

Musvåk *Buteo buteo*

Fra 1991: Øksnes: 1 mørkfaset ind. Tunstad, Skogsoya 24/4*. (FSO, Vidar Carlsen m.fl.) Denne observasjonen er for lengst arkivfort, men av en eller annen grunn uteglemt fra tidligere LRSK-rapporter. Funn nr. 15 i

Nordland av denne arten som i Norge har sin hovedutbredelse i sorost.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

Bodø: 1 ind. Breivik, Skjerstadfjorden 31/8-2/9 (Jim Tovås Kristensen).

Fauske: 1 ind. Venset 20/5* (Hanne Etnestad, GRO).

Hattfjelldal: 1 ind. Unkern 31/8* (Kim Abel).

Sørfold: 1 ind. Kvarv 19/9* (Bård og Dag Sverre Ronnebu).

Funn nr. 33-36 av denne rovfuglen som i Norge først og fremst er å finne i skogstraktene i de sorostligste delene av landet.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

Hekking: Saltdal: Bergulnes. Reir i gammelt kråkereir i toppen på stor furu. Resultat ukjent (JÅA). 6 pull. i kasse på hyttevegg på Myrland, ringmerket 18/7 (Rune Almo, POS m.fl.).

Rana: 4 pull. i lomme dannet av presenningsduk over taket på hyttebu på Mogressfjellet, ringmerket 27/7 (Odd Johansen, POS m.fl.). Det var hekking også på ei annen hytte i Rana (Espen Dahl til POS).

Vinterobs.: Alstahaug: 1 ind. Hamnes 25/2 (THC).

Meløy: 1 ind. Spildra 19/2 (MFA).

Nesna: 1 F-farget ind. i flukt Langset 9/2 (AIO).

Hadsel/Vågan: Flere obs. på nordsida av Austvågøya både i jan. og feb. (FSO).

Vannrikse *Rallus aquaticus*

Alstahaug: Ostjonna, Tjøtta: 1-4 ind. i perioden 15/10-11/12. 4 ind. sett samtidig 1 gang: 25/10 (PSH, THC). (Regnes som 3 funn da fuglene så ut til å komme i tre puljer.)

Dønna: 1 ind. Donnes Gård, Sør for Solfjellsjøen og mot Skaga 5/3 (AIO). Alle steder spor. 1 ind. mellom Altevatnet og Stav seng 23/4 (AIO, COL). 2-3 ind. responderte på lyd Altevann 22/10 (AIO). (5 funn.)

Herøy: 1 ind. Øksningen 4/3 (AIO). 1 ind. Storvatnet, Nord-Herøy 5/11 (AIO). 1 ind. Nord-Staulen, Staulen 3/12 (AIO, COL, Varg Sebastian Olsen). 1 ind., Silvalen, Nord-Herøy 6/12 (AIO). (4 funn.)

Lurøy: spor av 1 ind. Onøy 20/3 (AIO).

Røst: 1 ind. Ystneset, Rostlandet 4/10 (MEG).

Vega: 1 ind. Floa 3/3 (AIO).

Træna: 1 ind. Husøy 15/10 (MMØ, IJO). Hele 16 funn i 2005. Er arten blitt vanligere i fylket, eller er letingen blitt mer målrettet? Kanskje en kombinasjon? I alle fall er dette funn nr. 25-40 i Nordland av denne arten som her til lands hekker spredt langs kysten fra og med Møre og Romsdal til svenskegrensa.

Sivhøne *Gallinula chloropus*

Alstahaug: Storvatnet, Tjøtta 5-7/11 (PSH). Funn nr. 37 i Nordland av denne arten som er relativt vanlig rundt Oslofjorden og på Jæren. Fåtallig ellers langs kysten opp til Trondheimsfjorden.

Sothøne *Fulica atra*

Hekking: Vestvågøy: 2 par i Lomtjern, Offersøy. Hekket her for 4. år på rad. Sett i perioden 13/4-15/10 (NVL). Storst antall 14/8: 4 ad. og 8 juv. (ABS, HHO).

Andre obs.: Alstahaug: Tjøtta: 1 ind. Storvatnet 2/5 (PSH) og 1 ind. Hamn 19/5-15/7 (Sigmund Mathisen, PSH m.fl).

Hamarøy: 1 ind. Mølrvatnet, Steinslandsvatnet Naturreservat ca. 5-20/4 (D) (Viggo Aspvik).

Herøy: 1 ind. Salvatnet 29/7 og 1 ind. Storvatnet, Nord-Herøy 5/12 (AIO).

Hekkende sothøne Lomtjern på Vestvågøy.
Foto: John Stenersen

Lurøy: 1 ind. Havnholmen nær Lovund 6-13/5 (Hermann Mindrum).

Øksnes: 1 ind. småbåthavna, Myre 18/4 (Lillian Høydal m.fl.)

Trane *Grus grus*

Hekking/før mai/nord for Saltfjellet: Nesna:

1 ind. Skogsleira 20-21/4 (AIO).

Rana: Det første hekkeparet ankom Langvassdeltaet 23/4 (Asmund Ravnå). Tre par gjorde hekkeforsøk i området, hvorav to gjennomførte vellykket hekking med hhv to og en unge.

Salt dal: 4 ind. v/Rokland 13/6 (GRO).

Vestvågøy: 1 ind. på Farstad 16/8 (Marit Hopland).

Tjeld *Haematopus ostralegus*

Sen høst/vinterobs.: Alstahaug: 1 ind. Hammesleira, Offersøy 15-20/1 (samme som nevnt i 2004-rapport) og 26/11 (PSH).

Avvikende ind.: Herøy: 1 delvis albino fugl Taska, Silvalen 28/3 (AIO). Samme som i 2004.

Sortland: 1 albino fugl Steira 22/4. Sett samme sted i 2004. (Kilde: (OPB).

Sandlo *Charadrius hiaticula*

Tidlig vår: Alstahaug: 6 ind. Sovik 8/3 (PSH).

Herøy: 8 ind. Tenna og 1 ind. Tennvalen 26/3 samt min. 5 ind. Tennvalen 27/3 (AIO).

Vega: 1 ind. Viksåsleirene 24/3 (JAN).

Vestvågøy: 1 ind. Mjåneset 26/3 (John-Gunnar Juliussen).

Vågan: 2 ind. Gimsoya 25/3 (JST).

Sen obs.: *Røst*: 10-18/11 v/flyplassen, Rostlandet (RØF).

Fra 2003: *Tidlig vår*: *Narvik*: Håvikleira: 2 ind. 28/3 (TNS).

Boltit *Charadrius morinellus*

Hekking kystnære områder: *Meløy*: 1 ad. m/3 pull Glomfjellet (innland?) 31/7 (SBI).

Øksnes: 1 par Øvergårdsfjellet, Raudhammaren 1/6 og 1 M på reir m/3 egg Høydalsheia 4/6 (D). Sett flere ganger siden på siste lokalitet. (Isak Isaksen med kone).

Heilo *Pluvialis apricaria*

Høyt antall: *Alstahaug*: Ca. 410 ind. i to flokker Tjøtta 3/5 (PSH).

Tidlig vår: 2 ind. Prestegården, Tjøtta 22-23/3 (PSH).

Tundralo *Pluvialis squatarola*

Alstahaug: 1 ind. Knausholmen, Tjøtta 17/9 (PSH).

Andøy: 1 ad. i sommerdrakt Dverberg 20/5 (HVÅ, HHO, Johan Sirnes).

Herøy: 6 ind. på trekk Tenna 9/5 (PSH).

Vega: 1 ind. v/Nes 2/10 (TKO).

Vipe *Vanellus vanellus*

Vinterobs.: *Bodø*: 1 ind. Bliksvær 13/12 (Kilde: THE).

Herøy: 1 ind. Flostad, Sor-Herøy 12/2 (AIO, COL).

Vega: 1 ind. Eidem 19/1 (Heidi Hansen).

Polarsnipe *Calidris canutus*

Vinter-/tidlig vårobs.: *Herøy*: 1 ind. Tennvalen 22-23/1. (sees på som samme ind. som 31/12-04) Dessuten 2 ind. samme sted 4+6/3 og 1 ind. 27/3 (AIO).

Sandløper *Calidris alba*

Tidlig obs./høyt antall: *Hadsel*: Hadselsand: 5 ind. 5-6/5 (FSO) og 18 ind. 14/7 (JST).

Røst: Rostlandet: 8 ind. ca. 1 uke forst i juni (RØF) og min. 10 ind. 27/6 (JST).

Dvergsnipe *Calidris minuta*

Vårobs.: *Røst*: Som vanlig noen vårobserverasjoner Rostlandet (RØF).

Uvanlig lokalitet: *Narvik*: 2 ind. Håvikleira 15/8 (EED).

Temmincksnipe *Calidris temminckii*

Sen vår/tidlig sommer: *Alstahaug*: 5 og 7 ind. Ostjønna, Tjøtta 4/6 og 5/6 (PSH).

Rana: Fra Engasjyn naturreservat, Ytteren foreligger følgende obs.: 4 ind. 28/5 (KAM), 17 ind. 29/5 (Steve Bickford), 1+4 ind. 5/6 (hhv. POS og ukjent observator).

Tundrasnipe *Calidris ferruginea*

Vårobs.: *Tjeldsund*: 4 ind. Fjelldal ca. 25/5 (Jens-Are Johansen).

Uvanlig lokalitet: *Narvik*: 4 ind.

Håvikleira 29+31/8 (EED).

Myrsnipe *Calidris alpina*

Tidlig vårobs.: *Herøy*: 1 ind. Tennvalen 27/3 (AIO).

Vinterobs.: *Røst*: 1 ind. Rostlandet 12-13/2 (TBE).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus*

Alstahaug: 1 ind. Ostjønna, Tjøtta 27/10 (PSH).

Dønna: 1 ind. følgende lok. 5/3: Sor for Teistadvika, Vågsmyran, Skei og vest for Skeisaksla, i alt 4 ind. (AIO).

Herøy: 2 ind. Silvalen 4/3 og 1 ind. samme sted 5-6/3 (AIO, Finn Erik Skagen), 1 ind. Enge, Silvalen 4/3, 1 ind. sør for Langåsen 6/3 og 1 ind. Nord-Herøy 12/6 alle (AIO). Dessuten 1 ind. Brasøy 30/4* (THC).

Nesna: 1 ind. Nesna 7/3, 1 ind. Remmå 7-8/3 og 1 ind. Stranda 3+5/9. Inntil 6 ind., 3 ringmerket samme sted 25/10 + 1/11. Dessuten 1 ind. ringmerket 21/11 og 1 ind. sett 1+8/12. Alt (AIO).

Rana: 1 ind. Engasjyn naturreservat, Ytteren 5/11 (POS, AEN).

Røst: Ca. 7 ind. i sept./okt.(RØF).

Træna: 1 ind. Husøy 2-4/5 (IJO, Magne Eliassen) og 1 ind. Selvær 27/8 (AIO, POS, Halvor Stuvland).

Vefsn: 1 ind. Linset, Mosjøen 9/3 (AIO).

Vega: 1 ind. Vallsjø 7/10 (TKO).

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*

Vinterobs.: *Alstahaug*: 1 ind. Kleiva 16/2 (PSH, Lise Hatten), 1 ind. Ostjønna, Tjøtta 3-4/12 (PSH).

Hadsel: 1 ind. Morfjorden naturreservat 27/12 (FSO).

Meløy: 1 ind. Bolga medio jan. (Kjersti Heimdal) og 2 ind. Bjæringen 14/12 (SBI).

Nesna: 1 ind. i flukt Skogsøy-Skogsleira 16/2 og 1 ind. Stranda 1/12 (AIO).

Vega: 1 ind. Nordøytjønna 10/1 og 1 ind. Vallsjø 23/1 (JAN).

Vestvågøy: 1 ind. v/Farstadvatnet 21/2 (HVÅ).

Vågan: 1 ind. Laukvik 20/2 (FSO).

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

Alstahaug: 1 ind. sett 3 ganger i flukt "Nordøya", Tjøtta 5/8* (PSH).

Rødøy: 1 ind. Myken 25/9* (AIO).

Rugde *Scolopax rusticola*

Vinterobs.: *Herøy*: 1 ind. Storvatnet Nord-Herøy 1/1 (AIO, COL).

Svarthalespove *Limosa limosa*

Virker som om arten er på tilbakegang i Lofoten. Heretter blir derfor alle obs. i fylket tatt med.

Hekking: *Andøy*: 1 par v/flystasjonen og min 1 par Sellevoll. Under gåsetellingene i mai ble småflokker på 4-8 ind. sett i Vesterålen (JBA).

Andre obs.: *Alstahaug*: 1 ind. Ostjønna, Tjøtta obs. 7 datoer i perioden 14/5-10/6 (PHS m.fl.) Underart bestemt/undersøkt tre av dagene. Alle gangene viste fuglen karakteren til den islandske underarten *islandica* (PSH). Det er denne som er vanligst i Nordland.

Fauske: 2 ind. Klungset 24/4 (ØBI m. fl.).

Hadsel: 1 ind. i reservatet Lågen, Grunnfør 15-17/5 (FSO).

Narvik: 4 økende til min. 30 ind.

Håvikleira 25/5-18/6. Alle fuglene viste karakterene til den islandske underarten *islandica* (Eivind Braseth).

Nesna: 1 ind. (1K) Skogsøy 4/9 (AIO).

Røst: Røstlandet: Regelmessig vår/sommer med opptil 7 ind. i juni. 1 ind. (1K) fram til 16-17/9. Alle fuglene viste karakterene til den islandske underarten *islandica* (RØF).

Vestvågøy: Saltisen: 1 ind. 27/4 og 3 ind. 4/5 (NOF), 1 ind. v/Storeidvatnet 18/5 (JST), 1 ind. v/Svanvatnet 6/6 (ABS). Neppe hekking i år, men årets siste obs. var en årsunge ved Storeidvatnet 6/9, så helt sikker kan en ikke være. Ungfuglen viste karakterene til den islandske underarten *islandica* (HVÅ).

Svarthalespover på Vestvågøy.

Foto: John Stenersen

Lappspove *Limosa lapponica*

Tidlig vårobs.: Herøy: 1 ind. Tennvalen 27/3 (AIO).

Sommerobs.: Herøy: 1 ind. Tennvalen 12/6 (AIO).

Vega: 1 ind. i fjæra v/Vallhaugoyene 16/7 (JAN).

Gamle obs.: Narvik: Håvikleira: 15 ind. 25/6-01 og 2 ind. 30/3-02 (TNS).

Sotsnipe *Tringa erythropus*

Tidlig somerobs.: Alstahaug: Ostjonna, Tjøtta: 2 ind. 14-15/6 og 1 ind. 18/6 (PSH).

Vestvågøy: 1 ind. i delvis sommerdrakt Toftan 28-29/6 (HVÅ).

Høyt antall og sen obs.: Røst: 190 ind. v/ flyplassen 12/8. Siste ind. 20/10 (RØF).

Sen obs.: Alstahaug: 1 ind. Ostjonna, Tjøtta 16/10 (PSH, THC).

Vega: 1 ind. Nes 10/10 (TKO).

Vestvågøy: 1 ind. på Sandoya 6/10 (JST). I Haldsvågen frem til 8/10 (16 ind.) (HHO).

Gamle obs.: Narvik: Håvikleira: 2 ind. 17/5-01, 1 ind. 28/5-02 og 1 ind. 28/5-04 (TNS).

Skogsnipe *Tringa ochropus*

Saltdal: 2 spillende ind. o/Nestbyholmen 11/5 og 1 ind. 18/5. Dessuten 1 ind. samme sted 11/6 og 22/6 (JÅA).

Gamle obs.: Narvik: Håvikdal: 3 ind. 27/5-01 og 2 ind. 28/5-03 (TNS).

Steinvender *Arenaria interpres*

Vinterobs.: Herøy: 4 ind. Tennvalen 12/2 (AIO).

Røst: 37 ind. Røstlandet 11/2 (KJB).

Polarjo *Stercorarius pomarinus*

Ballangen: 2 ad. ind. ved Baroya, sammen med ca. 20 tyvjo, ferga Bognes-Lodingen 22/5 (HEG, POS, AEN).

Røst: Vår: 2 ind. på nordtrekk 28/5 (SBA). Host: 1 ind. (1K) 24/9, ad. (flere?) 28/9,

1 (1K) 2/10, 1 ad. 4/10, 1 (1K) 5/10 (alle MEG mfl.) og 1 (1K) 6/10 (SBA).

Træna: 1 ad. Trænfjorden 28/8 (AIO, Halvor Stuvland).

Vega: 1 ind. på trekk v/Kjul 5/10 (TKO).

Vestvågøy: 2 (1K) ind., 1 lys og 1 mellomform, v/Eggum 30/9* (JST).

Fjelljo *Stercorarius longicaudus*

Vår obs.: Andøy: 3 ind. på trekk v/Andenes havn (EBE).

Herøy: 1 ind. på trekk Sor-Herøy 16/5 (PSH).

Storjo *Stercorarius skua*

Andøy: 1 ind. Andøy havn 12/7 (Jørn Helge Magnussen).

Røst: Regelmessig i sommerhalvåret. Siste ind. sett 20/9 (RØF).

Vestvågøy: 1 ind. v/Eggum 20/6 (JST).

Fra 1998: Narvik: 1 ind. Skjomen 10/7 (TNS).

Dvergmåse *Larus minutus*

Hekking: Ballangen: 3 reir Grunnvatnet naturreservat juni* (D) (HØD). Første sikre egglegging i Nordland av denne østlige måsen. Usikkert om hekkingen ble vellykket.

Andre obs.: Andøy: 1 ind. (2K)

Saurabogen 23/5* (D) (EBE).

Bindal: 1 ind. (3K) Laukholmen 5/7 (AIO, Gaute Dahl).

Reir av dvergmåse fra Grunnvatnet i Ballangen. Foto: Harry Ødegaard

Røst: 1 (1K) ind. Rosthavet 23/8* (SBA).
Funn nr. 27-30 i Nordland av denne østlige måsen som virker å være i fremgang i fylket.

Hettemåse *Larus ridibundus*

Høyt antall vinter: Herøy: Min. 300 ind.
v/oppdrettsanlegg Donnnessundet, Engan,
1/1. 145 ind. samme sted 22/1 (AIO, COL).

Sildemåse *Larus fuscus*

Tidligste vår: Vestvågøy: 1 ind. Skreda
24/3 (ABS).
Vågan: 2 ind. (*graellsii*) Osan, Svolvær
17/3 (JST).
Sen høst: Herøy: min. 20 ind. Tennvalen
8/10 og min. 1 ind. dagen etter (AIO).
Vinterobs.: Alstahaug: 1 ad. Søvikstranda
16/1-3/2*. Fuglen viste karakterer som
peker mot underarten *graellsii* (THC).
Muligens samme ind. som var her ved
juletid i 2003.
Verdt å legge merke til: Hekking. Meløy:
31 par (*L. f. fuscus*) Stott 16/7 (NOF Sor-
Salten lokallag).

Grønlandsmåse *Larus glaucoides*

Sommerobs.: Vestvågøy: 1 ind. (2K) på
Eggum 20-23/6 (JST, MEG, HEG).
Alt fra sørfylket: Alstahaug: 1 ind. (2K)
Sandnessjøen 28/5 (THC).
Leirfjord: 1 (2K) ind. Leirosen 15/1 (POS,
AEN).
Meløy: 1 ind. (2K) Bjærangsfjord 3/4
(OBI, RBI, Asle Birkehund).
Rana: 1 ind. Ytteren-Båsmoen 24/3 (Kjetil
Mork). 1 ind. (2K) Engasjyn naturreservat,
Ytteren på seks datoer i perioden 31/3-13/4
(KAM, Jan Sande, Kristian Sivertsen).
Høyt antall. Andøy: min. 21 ind. (2 ad.,
resten ungfugler) Andenes 9-10/2 (JST).
Minst en viste karakterene til underarten
kumlieni. (Er ikke ferdigbehandlet hos
NSKF.)

Polarmåse *Larus hyperboreus*

Alt fra sørfylket: Alstahaug: 3 ind.
Sandnessjøen 10/2 og 1 ind. Hamnesvalen,
Offersøy 12/4, alle 2K-fugler (PSH).
Lurøy: 1 ind. (2K) Aldersundet 13/2 (KAM).
Træna: 1 ind. Husøy 28/5 (MMØ, IJO) og
16/10 (MMØ).
Rana: 1 ind. (3K) Engasjyn 27/3 (Kjetil
Mork) og 1 ind. (2K) samme sted 10/4
(KAM). 1 ind. (2K) Lillealteren 4/6 (POS).
Sommerobs. ellers: Bodø: 2 ind. Bodøsjøen
12/7. Den ene kom i midten av mai (THE m.fl.).
Høyt antall: Røst: 23 ind. (20 ad + 3 2K)
Rostlandet 5/2 (TBE, KJB).

Gråmåse *Larus argentatus*

Avvikende ind: Andøy: 1 albinistisk/
flavistisk ind. (4K+) Andenes 10/2 (JST).
Fuglen ble også fotografert på sommeren
(EBE). Tilhører trolig den lokale
hekkebestanden.
Vågan: 1 albino ind. Henningsvær havn
29/3 (D) (JST).

Albinistisk gråmåke, Henningsvær.

Rosenmåse *Rhodostethia rosea*

Vågan: 1 ad. sett fra moloen i havna,
Laukvik 5/9** (JST). Ny art for fylket
av denne høyarktiske måsen som hekker
i Nordøst-Sibir, Nord-Kanada og på
Grønland.

Terne sp. *Sterna sp.*

Sene ind. Vêga: 2 ind. v/Vastholmen 18/10 (JAN).

Vestvågøy: 1 ind. på Vestresand 12/10 (ABS).

Rødnebbterne *Sterna paradisaea*

Innlandshekkking: Ballangen: Hekketfleresteder i Grumvatnet naturreservat i juni (HØD).

2K-fugler: Brønnøy: 1-2 ind. Kvalflæsa 5/7 (AIO).

Sene ind.: Røst: Fåtallig på trekk 1. halvdel av okt. (RØF).

Vågan: 2 ind. på Gimsøya 2/10 (NVL).

Makrellterne *Sterna hirundo*

Sene ind.: Herøy: 1 ind. (1K) Engan 20/11 (AIO).

Nesna: 1 ind. Skogsoy 7/10 (AIO).

Polarlomvi *Uria lomvia*

Vågan: 1 ind. Festvåg, Henningsvær 4/7* (D) (JST)

Polarlomvi, Henningsvær 4/7-05

Foto: John Stenersen

Allkekonge *Alle alle*

Innlandsfunn: Bodø: 1 ind. Karbol i Skjerstad 30-30/1 (Rolf Hilmarsen, Dag Pettersen).

Lunde *Fratercula arctica*

Spesiell obs.: *Vestvågøy/Vågan*: Uvanlig mange fugler i månedsskiftet juni/juli. Ca. 200 ind. utenfor Stamsund sist i juni (meldt

til Johan Sirnes), ca. 300 i Gimsoystraumen og ca. 200 rundt Henningsvær 4/7 (JST) og ca. 500 i Vikspollen 4-6/7 (HVÅ, ABS, HHO). Flokkende inneholdt 20-30% ungfugler. Se også Havorna nr. 16 – 2005.

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

Alstahaug: 1 ind. Sandnessjøen 6/4 (THC).

Meløy: 1 ind. Reipå 20/3 (OBI, RBI, ØBI) og 1 ind. Vallsjøen mai (Jan Ole Tindvik).

Nesna: 1 ind. Skogsoy 19/6 + 3/9 (AIO).

Sortland: 1 ind. på foringsplass Sortland nov.-des. Var også til stede foringssesongen 2004/05 (Gunnar Jan Holhaugen).

Træna: 1 ind. Husøy 8/5 (IJO).

Vêga: Sees regelmessig i Gladstad-Kolstadområdet (JAN), men maks. 8 ind. Floa 2/10 (TKO).

Vestvågøy: Sett sporadisk på Gravdal hele året gjennom. På Nesset 2 ind. bl.a. 29/3 og 8/12 (Odd og Britt Åse Johansen). 1, kanskje 2 voksne ind. på toppen av Hornsbakken på Gravdal 22/4-5/5 samt 2 årsunger 27/9 (JOL). Hekket arten for første gang på Vestvågøy i 2005?

Vågan: 1-2 MM som har holdt seg flere år i Henningsvær, ble også sett i år.

Turteldue *Streptopelia turtur*

Bodø: 1 utmattet ind. på fiskebåt fra Trænabanken 4/4. Slupper fra Buroya dagen etter (THE).

Lurøy: 1 ind. (1K) funnet forkommen på Lovund 31/8 (Hernan Mindrum m. fl.). Ble etter noen dager fraktet til Helgeland musuem, naturhistorisk avdeling i Mo i Rana. Etter en periode i pleie (POS, Espen Dahl) kom den seg og klarte å romme 14/9, kort tid for planlagt ringmerking og slipp.

Røst: Rostlandet: 1 ad. 29/5-10/6 (TBE). Forste vårfunn på oya. 1 ind. (1K) 3/9 (SBA), 1 (1K) 20/9 (Espen Sundt Nilsen) og 2 ind (ad + 1K) 23/9 (RØF).

Vestvågøy: 1 ind. v/ Svanvatnet 7/9* (HVÅ).
Vågan: 1 ind. (1K) Gullvika, Store Molla
sist i sept (FSO).

Hubro *Bubo bubo*

Utenom Helgeland. *Vågan*: 1 ind.
Brettesnes, Store Molla 4/5. Hort i flere
uker (FSO, Willy Hansen).

Snøugle *Bubo scandiacus* (= *Nyctea scandiaca*)

Røst: 1 ind. Rostlandet 23/10 (THE)
Rana: 1 ind. Lasken 17/5 (Rune Sætermo
via Benny Sætermo via KAM).

Haukugle *Surnia ulula*

Hekking: *Bodø*: Min. 3 pull. i kasse i
Misvær (MEG).

Hemnes: reir i trevelt/stubbe nær Tustervatn
i mai (Arnstein Møllevik til Helgeland
museum 19/5).

Rana: hekking i gammelt kråkereir ved
Umbukta, 5 unger 29/5 (Inger Hamre,
KAM m.fl.).

Saltdal: I alt 3 kull: Graddis (6 unger),
Viskis (7 egg) og Melbu (6 unger) (JÅA).

Mulig hekking: *Fauske*: 2 ind., muligens unger
i nærheten, Sulitjelmafjellene 20/7 (ABS).

Brønnøy: flere obs., sannsynligvis hekking,
i området Hommelsto/Dyroy på våren (Alf
Trygve Nielsen til Helgeland museum 9/5).

Andre obs.: *Bodø*: 1 ind. Misværmarka 20/3
(MEG, HEG), 4 ind. Misvær 4/6 (MEG,
HEG) og 1 ind. Valnesvatnet 18/11 (ØBI).

Bø: 1 ind. Haugsnes 25/9 (Gunnar Jan
Holhaugen).

Evenes: 1 ind. i "Evenestraktene" ca. 30/5
(EBE).

Hadsel: 1 ind. Myrland 13/10 (JST) og
12/11 (ABS).

Meløy: 1 ind. følgende steder: Bjæringen
27/2 (RBI, OBI), Bjæringdalen 10/3
(SBI) og Breivik 5/12 (SBI).

Nesna: 1 ind. Strandåsmyra, Nesna 6/2 (AIO).
Rana: 1 ind. følgende steder: Straumen 8/1
(POS, AEN), Umbukta 22/3 (Kjetil Mork),
Langvassgrenda 9/1 (POS, AIO), 1 syngende
ind. Krokstrand 1-2/4 (KAM m.fl.) og 1 ind.
Ildgruben 5/11 (POS, AEN).

Røst: 1 ind. Færøya 12/10 (SBA).

Sørfold: 1 ind. v/E6 nord for Mørsvikbotn
20/1 (POS, KAM, Stig Lundmo) og 1 ind.
Raudhammaren 22/5 (POS, HEG, AEN).

Træna: 1 ind. Husøy 5-12/8 (IJO, Viviann
Johansen). *Vestvågøy*: 1 ind. Gravdal 30/10
(kilde: HHO). 1 ind. Slåttdalen, Stamsund
23/10 (Pål Eikås).

Vågan: 1 ind. Rorvikstranda 16/11 (JST),
1 ind. Kvittfossen 20/11 (FSO) og 1 ind.
Sandsletteidet, Laukvik 18/12 (FSO, Sondre
Sortland).

Spurveugle *Glaucidium passerinum*

Hekking: *Hemnes*: Hekking i kasse 5/6
(Jan Sande til POS).

Rana: 8 unger i kasse på Alteren ringmerket
6/6. Voksenfugl fulgte med (POS, AIO,
Steve Bickford).

Saltdal: Hekking i kasser: 5 pull. på Nestby
og 7 pull. i Botn (JÅA).

Uvanlig lokalitet: *Dønna*: 1-2 ind. Dønnes
9-22/10 (AIO m.fl.). 1. obs. i kommunen?

Nordfylket: *Narvik*: 1 ind. Rombak 7/1 (EED).

Vågan: 1 ind. Jorden, Laukvik 12-13/11
(FSO, JST m.fl.).

Spurveugle, Jorden, Vågan

Foto: John Stenersen

Hornugle *Asio otus*

Hekking: Meløy: 1 ad. med 2 pull (reirunger) Halså 9/6 (ØBI, Halvor Slettan). Dessuten 1 syngende M 1 ind. 13/3 (RBI, ØBI).

Brønnøy: minst 3 store pull. i gammelt kråkefuglreir Dymes nær Hommelsto (Alf Trygve Nielsen til Helgeland museum 9/5). Observatoren registrerte tre par i distriktet våren 2005.

Andre obs.: Bodø: 2 ind., en sang, Misværmarka 20/3 (HEG, MEG).

Lurøy: 1 ropende fugl på Aldra i en måneds tid på våren (familien Benjaminsen), hørt av KAM i perioden 19-23/3.

Nesna: 1 ind. i flukt Skogsoy 23/1 (AIO). 1 syngende ind. samme sted 26/2 (AIO, POS). Dessuten observert 27/2 + 6-8/3 + 20/3 (AIO).

Saltdal: 1 ind. sett og hørt på Hoyjarfallmoen om kvelden 25-26/4 (JÅA).

Perleugle *Aegolius funereus*

Uvanlig lokalitet: Røst: 1 ind. Tyvsøya 18/10 (SBA). 3. funn i kommunen.

Tårnseiler *Apus apus*

Sene obs.: Rana: 1-8 ind. sett flere steder, bl.a. på Ildgruben der arten hekker, i perioden 15/10-6/11 (POS, AEN m.fl.).

Hærfugl *Upupa epops*

Gildeskål: 1 ind. Sor-Fugloy 5-6/10 (Tom Pettersen) og 15/10 (Olav Kolberg). Også sett 6/11 (Kilde: THE).

Fra 1990: Andøy: 1 ind. om høsten Skoldehamn (D) (Hans-Kristian Elvik).

Gråspett *Picus canus*

Alstahaug: 1 ind. Søvikmoen 9/1, 1 ind. Markvoll 15/2-2/3 + 22/10 og 2 ind.

Skeilia 30/3 (THC). 1 ind. sett/hørt på siste lokalitet 15+30/3, 11+22/4 og 17/7 (PSH). 1 ind. Svinnesveien, Tjøtta 16/11

(Lise Hatten).

Dønna: 1 M Skei og 1 M Skar 28/3 samt 1 ind. *Altevatt* 5/5, 11/9 og 22/10 (2 ind.?) (AIO).

Lurøy: 1 F Aldra på en eller flere datoer i perioden 19-28/3 (KAM).

Meløy: 1 ind. Holandsfjord (Eli Brattland) og 1 ind. Storøy (Terje Tindvik), begge 28/3.

Rana: 1 ind. Langvassdeltaet 12/10 (Asmund Ravnå).

Sortland: 1 ind. Reinsnes 9/3 (JBA). Muligens 1. obs. i Vesterålen

Grønnspett *Picus viridis*

Meløy: 1 ind. Bjæringen 22/10 (OBI).

Svartspett *Dryocopus martius*

Rana: 1 ind. i Langvassdeltaet 7/2 + 7/3 + 21/8 + 3/11 (Asmund Ravnå). Sportegn (hakke-merker etter svartspett på stokkmaurjakt) funnet Gullbekkheia i Dunderlandsdalen 7/6 (POS m.fl.) og Ildgruben 23/8 (Frank Hansen, POS).

Fra 2003: Brønnøy: 1 M floy ut av svartspettthull i osp (muligens 2 ind.) Krumheia, Vassbygda 8/3 (PIV). 1 ind. Naustvik, Hommelsto feb.mars (Jan Nostvik pers. medd. PIV)

Dvergspett *Dendrocopos minor*

Sannsynlig hekking: Saltdal: 1 - 2 ind. obs. ofte mellom Rognan og Medby 27/3-26/5. Sannsynlig hekking i Rognlia, på Nestbyholmen og på Nestby (JÅA).

Andre obs.: Meløy: 1 ind. Spildra 11/2 (MFA).

Tretåspett *Picoides tridactylus*

Nord for Saltfjellet: Saltdal: 1 M Botnvatn 16/2, 1 M v/Jarbruvatnet 21/8 og 1 ind. på Hoyjarfallmoen 29/8 (JÅA).

Tysfjord: Sees ofte i Tysfjord (JST). Hekker i området (Frank A. Jensen til JST).

Fjellerke *Eremophila alpestris*

Vega: 1 ind. Skogsholmen i aug.* (Astrid Tåvær).

Funn nr 11 i Nordland. I Sør-Norge kan arten finnes hekkende i høyfjellet mellom 1100 og 1500 moh. Kan også finnes i Troms og Finnmark.

Sandsvale *Riparia riparia*

Hekking: *Alstahaug*: Mindland: Ca. 30 reirhull Mindtangen (erosjon) og 12 sør for Gjerdet (PSH).

Andøy: Reir m/unger i sandtak Risøyhamn (Tore Karlsen).

Hemnes: Koloni (15-20 par) ved Øverleir, Leirskardalen 23/7 (POS). Fuglene har ifølge grunneieren, Ole-Ivar Øverleir, hatt tilhold her i mange år, men kolonien har ikke vært kjent i det ornitologiske miljøet på Nord-Helgeland.

Saltdal: 3-4 par i torvlag oppå et berg, veiskjæring, mellom Vik og Øksengård. Arten har gått svært mye tilbake i kommunen (JÅA).

Tartarpiplerke *Anthus richardi*

Nesna: 1 ind. Skogsøy 28/9* (AIO, COL).

Røst: 1 ind. Røstlandet fra 29/9 til midten av okt. (MEG, Espen Sundet Nilsen m.fl.)

Funn nr. 17-18 i Nordland av denne arten som nærmest hekker i Sibir. (NB: Antall funn på Røst er oppjustert til 3 i 2001 og 2 i 2004)

Sibirpiplerke *Anthus hodgsoni*

Fra 2004 Røst: 1 ind. Røstlandet 2/10** (MEG, HEG, M. Helberg).

Funn nr. 3 i Nordland, alle på Røst, av denne piplerka som nærmest hekker nord i Russland.

Tundrapiplerke *Anthus gustavi*

Fra 2004: Røst: 1 – 2 ind. Røstlandet 30/9-2/10** (MEG m.fl.). Funn nr. 4 i

Nordland av denne piplerka som nærmest hekker nord i Russland.

Heipiplerke *Anthus pratensis*

Sene obs.: *Herøy*: 1 ind. Tennvalen

6/11, 1 ind. Skarsøya 19/11 og 1 ind.

Nyheimsosen, Silvalen 3+5/12 (AIO).

Røst: 2 ind. på Røstlandet 17-18/11 (RØF).

Vega: 1 ind. Vallsjø 26/11 (JAN).

Lappiplerke *Anthus cervinus*

Fra 2004: Røst: 1 ind. Røstlandet 5/9* (KJB).

Gulerle *Motacilla flava*

Hadsel: 1 M Hadselsand 14-17/7* (D)

(JST). Fuglen viste karakterene til sørlig gulerle *flava*.

Røst: 1 M Røstlandet 20/5-10/6 (MEG, TBE m.fl.). Fuglen viste karakterene til engelsk gulerle *flavissima*. Dessuten sene obs. av fugler som viste karakterene til særle *thunbergi*: 1 ind. 10/9, 1 ind. 21/9 og 2 ind. 23/9 (RØF).

Gulerle, Hadselsand.

Foto: John Stenersen

Sitronerle *Motacilla citreola*

Fra 2004: Røst: 1 ind. (1K) på Røstlandet

26-27/9** (D) (MEG). Funn nr. 8 i

Nordland, alle på Røst, av denne erla som hekker helt øst i Europa.

Vintererle *Motacilla cinerea*

Fauske: 1 par Sulitjelma 18/5* (GRO).
Røst: 2 ind. Rostlandet 3-4/4 (SBA, KJB, TBE). Ny kommuneart.

Træna: 1 par Husøy 26/3 (IJO, Magne Eliassen).

Funn nr. 3-5 i Nordland av denne arten som i Norge er en fast hekkefugl i første rekke i lavereliggende strøk på Østlandet.

Linerle *Motacilla alba*

Tidlig obs.: Bodø: 2 ind. Tverlandet 19/3 (HEG).

Sen obs.: Meløy: 1 ind. Bjærangen 1/11 (Kjell Birkelund).

Narvik: 1 ind. Håvik 11/12* (D) (Eivind og Bernt Braseth).

Svartryggerle *Motacilla alba yarrellii*

Rana: 1 F-farget ind. Engasjyn naturreservat, Ytteren 7/4* (POS).

Træna: 1 M Husøy 26/3 (IJO, Magne Eliassen).

Funn nr. 10-11 i Nordland av denne underarten som er den dominerende linerla i Storbritannia.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Hekking/hekkeadferd/mulig hekking:

Bodø: 4 ind., herav 2 årsunger, Bodogård 12/7 (Kilde: THE).

Vestvågøy: Observert regelmessig fra forst i mars. Ofte flokker på 100-200 ind. Hekking kan ikke utelukkes. 1 helt ung fugl ble sett nord for Farstadvatnet 10/9 (FSO).

Vågan: 5 ind., trolig fam.gruppe m/voksne unger, Heia, Henningsvær 18/7 (JST).

Andre sommerobs.: Ballangen: Valle juni. Antall ukjent (HØD).

Meløy: 1 ind. Meløy 6/7 (ØBI) og 2 ind. Spildra 12/7 (MFA).

Saltdal: 1 ind. Nestby 16/7 (JÅA).

Høyt antall: *Fauske*: Ca. 500 ind. På

Fauske 4/11 (ØBI).

Fra 2004: *Narvik*: 3-15 ind. Ankenesstrand 22/7-30/8 (TNS).

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes*

Hekking: *Saltdal*: Ad. matet 4-6 utflyvne unger Botnvatn 25/6 (JÅA).

Vinter-/tidlig vårobs.: *Alstahaug*: 1 ind. *Sovikstranda* 13/1 og 1 ind. *Sovikmoen* 14/3 (THC). *Tjøtta*, div. lokaliteter: 1 ind. 8/1, 31/1 og 6/3, 3 ind 2/2 samt 2 ind. 1-19/12 (PHS).

Bodø: 3 ind. *Bliksvær* 13/12 (Kilde: THE). *Dønna*: 1 ind. *Brandsnes* 5/3 (AIO).

Herøy: 1 ind. hort *Silvalen*, Nord-*Herøy* 23/1 (AIO). 1 ind. samme sted 5/3 og 3/12 (AIO).

Nesna: 1 ind. *Havna*, *Nesna* 2/12 (AIO).

Røst: 1 ind. ved *Tyvsoya* 10/12 (RØF).

Vega: 1 ind. *Kråkåsmyra* 14/2, 1 ind. *Vallsjø* 9+16/3 og 7-31/12 samt 1 ind. *Viksjøleira* 12/3 (JAN). *Dessuten* 1 ind. *Valla* 7/12 (Johan Nilsen).

Vågan: 1 ind. *Laukvik* 27/12 (FSO).

Jernspurv *Prunella modularis*

Tidlig obs.: *Vega*: 1 ind. *Langåsen*, *Gladstad* 25/3 (JAN).

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros*

Rana: 1 ad. *Mgård* *Fagerli* i *Gronnfjelldalen* 14/5* (Bodil Fagerjord via POS).

Funn nr. 12 i Nordland av denne arten som i Norge hekker fåtallig, særlig rundt Oslofjorden.

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus*

Sene fugler: *Røst*: Seneste ind. i månedsskiftet sept./okt., med en etterslenger 14/10 (RØF).

Buskskvett *Saxicola rubetra*

Tidlig obs.: *Herøy*: 1 ind. *Sandvika*, *Sor-Herøy* 29/4 (PSH).

Sen obs.: *Røst*: 3-4 ind. *Røstlandet* okt. (RØF).

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

Sen obs.: Alstahaug: 1 ind. v/kirka Tjøtta 12/10 (PSH, THC).

Herøy: 1 ind. Tennvalen 8/10 (AIO). Fuglen hadde trekk som peker mot grønlandske *leucorhoa*, men her kreves "fugl i hånd" for å være sikker.

Røst: Røstlandet: Hele 25 ind., trolig vestlige, 29-30/9 (RØF) og 2 ind. 20/10 (SBA).

Vega: 1 ind. Gullsvågsjøen 2/10, 1 ind. Vallsjø 7/10 og 1 ind. Valla 12/10 (JAN). Dessuten 1 ind. Nes 10/10 (TKO).

Vestvågøy: 1 ind. Borgvåg 13/10 (ABS).

Skogtrost sp. *Catharus sp.*

Fra 2004: Røst: 1 ind. "Trostehagen", Røstlandet 30/9** (TBE, MEG, Ta. A. Andersen). Fuglen gav fra seg en varsellyd som skal være artsdiagnostisk for brunkinnskogtrost, men er av NSKF kun godkjent som "skogtrost". I Norge er brun- og gråkinnskogtrost tidligere sett. De andre to aktuelle artene er eremitt- og viriskogtrost. Dette er første gang en av disse nordamerikanske artene er funnet i Nordland.

Ringtrost *Turdus torquatus*

Sen obs.: Nesna: 1 ind. Skogsøy 13/11 (AIO).

Svartstrupetrost *Turdus ruficollis atrogularis*

Træna: 1 (2K) F Husøy 1/3-2/5** (D) (IJO m.fl.). Dette er en underart av taigatrost som er gitt eget norsk navn. Andre funn i fylket av arten som hører hjemme i Sentral-Asia.

Måltrost *Turdus philomelos*

Vinterobs.: Vågan: 1 ind. Laukvik 18/12 (FSO, Sondre Sortland).

Duetrost *Turdus viscivorus*

Grane: 1 ind. Stovvassdalen 6/9* (Geir Gaarder)

Røst: 1 ind. Røstlandet 25/4* og 21/10* (SBA).

Funn nr. 5-7 i Nordland av denne arten som i Norge hovedsakelig hekker på Østlandet.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Sen obs.: Røst: 1 ind. Røstlandet 30/9 (MEG, J. R. Asbjørnsen, THE).

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*

Røst: Røstlandet: 1 ind. (1K) (ringmerket) 15/9* (D) (MEG) og 1 ind. 1-8/10* (RØF). Funn nr. 3 og 4 i Nordland av denne sangeren som hekker lengst sør i Norge med hovedtyngden i fylkene rundt Oslofjorden.

Myrsanger *Acrocephalus palustris*

Fra 2004: Røst: 1 ind. Røstlandet 11-17/9* (MEG m.fl.).

Funn nr. 8 i Nordland av denne sangeren som i Norge hekker spredt langs kysten fra og med Rogaland til svenskegrensa, samt på Østlandet.

Hauksanger *Sylvia nisoria*

Vega: 1 ind. (1K) Igerøy 7-10/10 (TKO).

Bodø: 1 ind. (1K) ringmerket v/Helligvær 1/9 (Ståle Prestøy).

Røst: Obs. i perioden 6/9-6/10. Maks. dagsantall 16/9 med 6-7 ind. En 2K+ fugl (ringmerket), resten 1K. (RØF).

Træna: 1 ind. Husøy 12-15/9 (MMØ, IJO).

Møller *Sylvia curruca*

Alstahaug: 1 ind. Tjøtta 26/8 (PSH).

Bodø: 1 syngende ind. Bodøsjøen 12/7 (Kilde THE) og 1 ind. Helligvær 1/9 (Ståle Prestøy).

Brønnøy: 1 ind. Mosheim 6-12/8 (IJO, Viviann Johansen).

Herøy: 1 ind. Engan 14/8 (AIO).

Nesna: 1 ind. Nesna 18/10 (Heiko Liebel).

Rødøy: 1 ind. Myken 26/9 (AIO).

Røst: Rostlandet: Sett sept.-okt. Siste obs: 15/10. Mange dager med 2 ind. Totalt 5-6 ind.(RØF). Dessuten 1 ind. Grimsoya 18/10 (SBA).

Vega: 1 ind. Nes 6-7/7 (POS m.fl) samt 1 ind. Vallsjø 1/10 (TKO) og 24/10 (JAN).

Vågan: 1 ind. Skrova 22/9 (JST).

Hagesanger *Sylvia borin*

Sen obs.: Alstahaug: 1 ind. Parkveien, Tjøtta 18/10 (PSH).

Meløy: 1 ind. Spildra 29/11 (MFA).

Munk *Sylvia atricapilla*

Vinterobs.: Herøy: 1 ind. kommunehuset, Silvalen 3/12 (AIO).

Vågan: 1 ind. Laukvik 6/12 (FSO, Sondre Sortland).

Fra 2000: Narvik: 1 F Ankenesstrand 5/1 (TNS).

Gulbrynsanger *Phylloscopus inornatus*

Alstahaug: 1 ind. Parkveien, Tjøtta 12/10* (PSH, THC).

Leirfjord: 1 ind. Kjerstad 8/10* (D) (Gunnar Kjerstad).

Rødøy: 1 ind. Myken 25-26/9* (D) (AIO, COL).

Vågan: 1 ind. Øyhelle, Store Molla 30/9-2/10 (FSO).

Røst: Rostlandet: 1 ind. 23/9, 1-2 ind. frem til 29/9 da med 4 ind. Ca. 6 nye ind. 8/10 (RØF).

Træna: 1 ind. Husøy 12-13/10 og 2 ind. Selvær 13/10 (MMØ, IJO).

Denne arten hekker fra Uralfjellene og østover.

Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix*

Nesna: 1 ind. Bjørndalen 10/6 (AIO).

Rana: 1 syngende ind. Ytteren 4/6 (POS, AEN).

Rødøy: 1 syngende ind. Øresvik 7/6 (PSH).

Røst: Rostlandet: Ca. 5- 6 ind. i sept. De to første den 9. Hele 3 ind. 13. (RØF).

Gransanger *Phylloscopus collybita*

Sen obs.: Alstahaug: 1 ind. Parkveien, Tjøtta 6/11 (PSH).

Røst: 1 ind. Rostlandet 6+17/11 (RØF).

Gransangere som viser tegn til østlig opprinnelse, *P. c. 'fulvescens'/tristis*, sees i fylket av og til fra slutten av sep. og ut okt. I 2005 gjelder dette noen, men færre enn normalt, antall fugler på Røst, Rostlandet. Siste 22-23/10 (RØF). **NB:** Ikke behandlet av NSKF.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

Tidlig obs.: Alstahaug: 1 ind. v/ Prestegården 29/4 (PSH).

Sen obs.: Vega: 1 ind. Vallsjø 1/10 og 1 ind. Nes 9/10 (TKO).

Fuglekonge *Regulus regulus*

Vinterobs.: Alstahaug: 6 ind. v/ Krigskirkegården, Tjøtta 9/1 (PSH).

Meløy: 1 ind. Spilderdalen 21/1 (Jan Inge Karlsen).

Dvergfluesnapper *Ficedula parva*

Røst: 1 ind. Rostlandet 16-23/10* (SBA, THE).

Fra 2004: Røst: Rostlandet: 1 F-farget ind. (sannsynligvis 2K+ F eller 2K M) 6/9* (KJB) og 1 ind. (1K) 5/10* (MEG, Tommy Andersen).

Funn nr. 3-5 i Nordland av denne østlige arten som kun er funnet hekkende noen få ganger helt sørøst i Norge.

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Sen obs.: Røst: 1 ind. Rostlandet sett fram til midten av okt. (RØF).

Gråfluesnapper *Muscicapa striata*

Tidlig obs.: Alstahaug: 1 ind. Parkveien, Tjøtta 23/4 (PSH).

Sen obs.: Røst: Hele 3 ind. Røstlandet 30/9 (RØF). 1 ind. Nesset 2/10 (SBA).

Stjertmeis *Aegithalos caudatus*

Alstahaug: 11 ind. Markvoll 23/10 (THC).

Fauske: 15 ind. Klungset 2/10 (ØBI m.fl.).

Hadsel: 9 ind. Lågen, Grunnfør 10-11/10 (FSO).

Hemnes: Min. 4 ind. Hemnesberget 5/11 (POS, AEN).

Narvik: 4-5 ind. Narvik 10/10 (EED).

Nesna: min. 6 ind. Stranda 18/11 (AIO).

Rana: En flokk i Langvassdeltaet 18/10 (Asmund Ravnå).

Røst: 23 ind. ved Nesset 18/10 (SBA).

Saltdal: Flere obs. av småflokker 9/2-

13/12, flest om høsten følgende steder: Botn, Botnvatn, Dverset, Ingeborgmoen, vest for Kvitberget, Nestbyfjellet, Nestbyholmen og Nestbylia (JÅA).

Vestvågøy: 4 ind. Klevstad 15/10 (Borge Klevstad).

Værøy: 14-16 ind. Værøy 14/10 (Frank Kristensen).

Vågan: 13 ind. Laukvik 29/10 (FSO).

Fra 1998: *Narvik:* 8 ind. Ankenesstrand 20/3 og 2 ind. Håvik 10/5 (TNS).

Løvmeis *Parus palustris*

Meløy: 1 ind. Spildra 19/5 (MFA) og 1 ind. Halså 8/8 (ØBI). Fortsatt eneste kommunen i fylket der arten sees regelmessig.

Toppmeis *Parus cristatus*

Meløy: 2 ind. Halså 12/2 (Vidar Danielsen). Ny kommuneart.

Fra 2003: *Brønnøy:* 1 ind. Skogrud 8/3 (PIV) og 2 ind. Naustvik, Hommelstø feb.-mars (Jan Nøstvik pers. medd. PIV).

Svartmeis *Parus ater*

Sannsynlig hekking: *Saltdal:* Et par samla mat til unger Høyjarfallmoen 26/5 (JÅA).

Andre obs. nord for Saltfjellet: *Hadsel:* 1 ind. hort Råmarka 4/6 (OPB).

Blåmeis *Parus caeruleus*

Hekking Lofoten/Vesterålen: Kull i kasse v/fuglehytta Sortland (OPB).

1993-2005: *Hekking:* *Narvik:* 1 par m/ca. 5 utfloyne unger per år Ankenesstrand (TNS).

Spettmeis *Sitta europaea*

Nesna: 1 ind. Tomma, Husby 23/10 (Brynjart Karlsen m.fl. Meldt til POS).

Trekryper *Certhia familiaris*

Nordfylket og kystobs.: *Alstahaug:* 1 ind. Tjøtta 18+27/10 (PSH). 2 ind. Skeilia 30/3 (PSH, THC).

Saltdal: Enkeltind. sett og/eller hort Nesby 6 ganger i perioden 19/4-29/5, samt 1 ind. Rusånes 23/6 (JÅA).

Tornskate *Lanius collurio*

Røst: 1 ind.(1K) v/Ystneset 20.- 25. sept. (Espen Sundt Nilsen, MEG m.fl.)

Vestvågøy: 1 hofarget ind., trolig 1K, Sandøya 6/10* (JST).

Funn nr. 23-24 i Nordland. Hekker i Norge i Rogaland, Agderfylkene og på Østlandet. *Fra 1992:* *Vågan:* 1 ind. (1K) ringmerket Laukvik 10/10* (FSO). Denne observasjonen er for lengst arkivført, men av en eller annen grunn uteglemt fra tidligere LRSK-rapporter. Funn nr.12 i fylket.

Varsler *Lanius excubitor*

Sannsynlig hekking: *Hemnes:* 3 ind. 20/7 og 1 ind. 24/7, alle 1K, Vasshovudet, Vestre Kjennsvatn (POS).

Andre obs.: *Alstahaug:* 1 Markvoll 24/9 (THC).

Nesna: 1 ind. Stranda 25/10 (AIO). 1 ind. (ringmerket), Skogsøy 27/11 (AIO, COL, Varg Sebastian Olsen).

Lurøy: 1 ind. Vassvatnet 14/10 (Geir Vatne).
Rana: 1 ind. Sulken, Storakersvatnet 24/7
(POS) og 1 ind. Langvassdeltaet 16/11
(Asmund Ravnå).
Vågan: 1 ind. Laukvik 5/4 (FSO).

Lavskrike *Perisoreus infaustus*

Saltdal: 1 ind. vest for Stolpen 25/9 (Hanne
Etnestad).

Skjære *Pica pica*

1 ind. Rostlandet 24/4 (HEG, TBE). 2. obs.
på oya. Første i mai 1968.

Kornkråke *Corvus frugilegus*

Beiarn: 1 ind. 13/7 (Kilde THE). 1 ind.
(sannsynligvis det samme) Navjord 30/8
(Jan Inge Karlsen, Leif Martin Hansen).

Rosenstær *Sturnus roseus*

Narvik: 1 ind. i sommerdrakt Vidrek 11-
12/7** (John M. Overvåg).

Fra 2004: *Røst*: 1 ind. (1K) Rostlandet 1-
4/10** (SBA m.fl.)

Funn nr.19-20 i Nordland. Arten hekker
nærmest fra Svartehavet og ostover.

Pilfink *Passer montanus*

Træna: 1 ind. Husøy 30/4-1/5 (IJO m.fl.)

Funn nr. 18 i Nordland av denne arten
som i Norge har sin sterkeste skanse på
Østlandet og i Rogaland.

Bokfink *Fringilla coelebs*

Vinterobs.: *Nesna*: 1 ind. Hoyskolen i
Nesna, Nesna 1-2/12 (AIO).

Vestvågøy: 1 M på Toftan 26/1 (HVÅ) og 1
ind. i Stamsund 20-27/2 (ABS).

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*

Vinterobs.: *Leirfjord*: 1 ind. Leland 15/1
(POS, AEN).

Nesna: 1 F Skogsoy 27/2 (AIO, POS).

Vega: 1 ind. Kjul 30/12 (Jon Suul)

Vestvågøy: 1 M på Toftan 2-16/1 (HVÅ).

Vågan: 1 M Laukvik 16-15/1 og 7/2 (FSO).

Fra 1998: *Narvik*: 2 MM Ankenesstrand
22/1 (TNS).

Grønnsisik *Carduelis spinus*

Sannsynlig kysthekkning: *Vega*: 2 par m/
hekkheadferd Okvatnet 15/6 (JAN).

Tornirisk *Carduelis cannabina*

Træna: 1 ind. Husøy 23/8 (IJO).

Funn nr. 10 i Nordland etter 1955.

Brunsisik *Carduelis (flammea) cabaret*

Herøy: 2 ind. (M + X) nord på Tenna 31/7
(POS, AIO) samt 1 ind. Silvalen 9/9 og 1
ind.

(ringmerket) Vikvatnet 23/10 (AIO).

Nesna: 1 ind. Skogsoy 17/7 (AIO).

Vestvågøy: 1 ind. ringmerket Toftan 17/9
(HVÅ).

Polarsisik *Carduelis hornemanni*

Alstahaug: 1 ind. Storvatnet, Tjøtta 1/10
(PSH) og 4 ind. Sovik 25/10 (THC).

Røst: 1 ind. 21/9, 22/9 (1K) og 3-6/9

(RØF). Første og siste fugl kan ha vært av
underarten *hornemanni*. Vil bli sendt NSKF.

Vestvågøy: 1 ind. Ringmerket Toftan 3/9
(HVÅ).

Fra 2003: *Brønnøy*: 2 ind. i gråsisikflokk
(80) Nevernes 9/3 (PTV).

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera*

Vågan: 2 ind. Vikan, Lille Molla 6/11 (FSO).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Røst: Rostlandet: 1 ind. (1K) ringmerket
15/9 (MEG, B. Dombe). 1-2 ind.
regelmessig fram til 23/9 da 3 ind. ble sett,
herav 2 nye v/butikken (RØF). Tot. 3-4 ind.
i host. Regnes som 3 funn.

Træna: 1 ind. Husøy 20/10 (MMØ, IJO).
Funn nr. 18-21 i Nordland av denne arten
som i Norge hovedsakelig hekker på Sør-
østlandet.

Konglebit *Pinicola enucleator*

Narvik: 1 F-farget Ankenesstrand 12/1
(TNS, Thor Strøm).

Kjernebiter *Coccothraustes*

coccothraustes

Grane: 2 ind. Trofors 24/5 (ukjent
observatør til Helgeland museum)

Meløy: 1 ind. følgende steder: Bæringen
19/4 (SBI, Kjell Birkelund), 1 ind. Spildra
19/4 (MFA), Meløya i april (Roar Sørgård)
og Vallsjøen 5/5 (Jan Ole Tindvik).

Gildeskål: 1 ind. Sundfjordfjellet i juni
(Lorentz Lorentzen).

Rana: 1 ind. Langvassgrenda 29/5
(Asmund Ravnå).

Røst: 1 ind. Røstlandet 7/4 (TBE, KJB). 2.
obs. i kommunen.

Saltdal: 1 ind. Junkerdalen 17/4 (avisa
Nordland).

Træna: 2 ind. Husøy 8-10/4 (IJO,
Ingeborg Eliassen).

Vestvågøy: 1 ind. Fridheim 17/5 (Bård
Nielsen).

Lappspurv *Calcarius lapponicus*

Kysthekking: *Vega*: 1 par Skogsholmen
siste 4-5 år (Astrid Tåvær).

Tidlig eller sene obs.: *Røst*: 2 ind. Skomvær
24/4 (HEG). Kun 2-3 ind. daglig Røstlandet
sept./okt. Usikkert med hekking (RØF).

Træna: 1 ind. Selvær 13/10 (MMØ).

Sene obs.: *Vega*: 1 ind. Vallsjø 1/10 (TKO).
2. funn i kommunen.

Vågan: 1 ind. Øyhelle, Store Molla 2-3/10
(FSO).

Snøspurv *Plectrophenax nivalis*

Vinterobs.: *Alstahaug*: 1 ind. Ostjonna,
Tjøtta 4/12 (PSH).

Bodø: 4 ind. Helligvær 3/1 (Ståle Prestøy).

Herøy: 4 FF Skarsøya 22/1 (AIO).

Vestvågøy: Min. 2 ind. (hørt) Gimsøya 15/1
(JST) og 6 ind. Kvalnes 20/2 (ABS).

Gulspurv *Emberiza citrinella*

Lofoten/Vesterålen: *Andøy*: På foringsplass
Forfjord 20/4 (OPB).

Melbu: 1 par Stokmarknes feb./mars (Jens-
Are Johansen).

Sibirspurv *Emberiza aureola*

Fra 1999: *Narvik*: 1 M Trældal 18/6**

(Turin N. og Thor Strøm). Funn nr. 2 i
Nordland av denne spurven som hekker i
Finland og østover der den kan være svært
vanlig.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*

Tidlig vår: *Nesna*: 1 M i overgangsdraket
Skogsøy 31/3-1/4 (AIO, COL).

Rettinger: 2004-rapporten.

Taffeland *Aythya ferina*

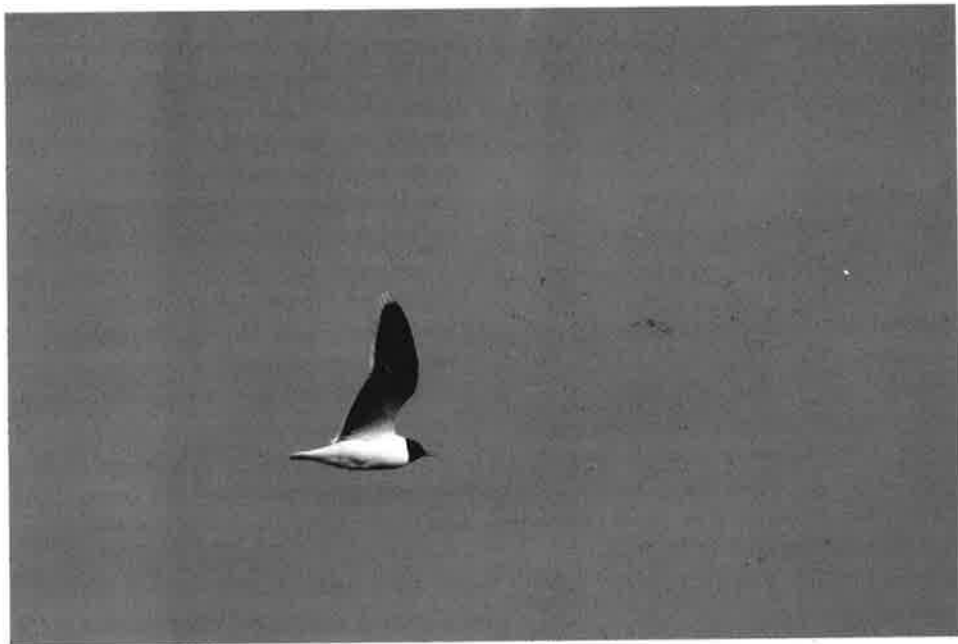
Fiskevågvatnet er plassert i to kommuner.

Det riktige er:

Saltdal: 1 ind. Fiskvågvatnet, Rognan 11/5
(GRO). Også sett 6/5 (kilde: THE).

Annet

Valsjøen og Vallsjø på Vega er samme
sted.

Dvergmåke – en av de hekkende fuglene fra Ballangen. Foto: Harry Ødegaard

Observatørliste:

ABS-Ann Britt P-Simonsen	IJO-Ivar Johansen	PIV-Per Inge Værnesbranden
AEN-Arne Engås	JAN-Johan Antonsen	POS-Per Ole Syvertsen
AIO-Atle Ivar Olsen	JBA-Johnny Bakken	PSH-Paul Shimmings
COL-Cecilia Olsen	JST-John Stenersen	RBI-Raymond Birkelund
EBE-Espen Andre Bergersen	JÅA-Johan Åge Asphjell	RØF-Røstfolket
EED-Edgar Edvardsen	KAM-Kjell Arne Meyer	SBA-Steve Baines
FSO-Frantz Sortland	KJB-Kjetil Bekkeli	SBI-Sverre Birkelund
GRO-Gunnar Rofstad	MEG-Martin Eggen	TBE-Thomas Bentsen
HEG-Håvard Eggen	MFA-Magnar Fagerli	THC-Thomas Holm Carlsen
HHO-Helge Emil Holand	MMØ-Morten Mørkved	THE-Thor Edgar Kristiansen
HVÅ-Harald Våge	NVL-NOF Vestvågøy lokallag	TKO-Terje Kolaas
HØD-Harry Ødegaard	OBI-Ole Birkelund	TNS-Turid N. Strøm
	OPB-Ole Petter Bergland	ØBI-Øystein Birkelund

Hekkeforsøk av kortnebbgås midt i Lofoten

av Harald Våge

Har Farstadvatnet i Vestvågøy en spesiell tiltrekning på kortnebbgjess som ikke orker å dra til Svalbard for å hekke?

Det kan nemlig virke slik. Både i 2002 og 2003 gjorde et blandingspar av østlig tundraås og kortnebbgås hekkeforsøk her, men mislykkes begge gangene (se artikkel av Uliana Birina i Vår Fuglefauna 4/2005).

I 2006 ble det gjort et nytt forsøk. Denne gangen av et rent kortnebbgåspar. Var det kortnebbgåshoa fra tidligere som hadde funnet seg en make av samme art? Selvsagt vanskelig å si noe sikkert om, men årets reir lå bare 3-400 meter fra "blandingsreiret".

Det hele startet i midten av mai da jeg fikk telefon fra Per Arne Hattrem, samme person som oppdaget blandingsparet. Han mente et par kortnebbgjess hadde bygget reir like ved Farstadvatnet. Etter en biltur på ca. 10 minutter kunne jeg fastslå at han

hadde helt rett. Der lå tre egg. Et fjerde ble lagt like etter.

Kunne dette bli den andre kjente hekkingen i Norge? Første gang var i 2003 på Grindøya i Tromsø (se VF 3/2004). Slik skulle det ikke gå. Andre juni hadde jeg en trist Per Arne på tråen. Tidlig om morgenen hadde ei havørn tatt livet av fuglen som lå på reir. Kun beinrester av gåsa og eggskall lå tilbake.

Var så dette en trist historie? For oss som opplevde det hele på nært hold er nok svaret ja! Men er det "ønskelig" med hekkende kortnebbgjess på fastlands-Norge? Jeg vet ikke, men på spesialisthold er det de som mener at det var bra det gikk som det gikk på Vestvågøy. Spørsmålet er om kortnebbgjessene er enige? Kanskje forsøker de igjen et annet år? I så fall bør de lære seg hvordan de skal forholde seg til havørna. En slik trussel finnes jo ikke på Svalbard.

Godman & Godman – de første ornitologer i Salten

av Harald Misund

Det er alltid med forventning jeg leser om observasjoner utført av andre som har fugler som hobby eller fag, slik også når jeg leser i IBIS nr.3 1861, fra en tur som brødrene Godman utførte våren og sommeren så langt tilbake som 1857, under tittel: "Notes on the birds observed at Bodø during the spring and summer of 1857"

Siden jeg noenlunde kjent i det område som de ferdes i kan det være på sin plass og ta den enkelte observasjoner opp til vurdering og sammenlikne med dagens situasjon.

Område som artikkelen omhandler er Bodøtraktene med en tur så langt øst som inn til Kobbvatn, værene utenfor Bodø så langt ut som til Helligvær.

Det forekommer få stedsnavn i artikkelen, men deres beskrivelse av området stemmer med landskapet slik jeg kjenner det, er det noe feil, er avstandene ikke av noe stor viktig.

Jeg vil skrive en kommentar til noen av artene som står i artikkelen, slik jeg kjenner de nevnte fuglenes utbredelse i dag.

En må tenke seg inn i daværende landskap med enda med Hernesmyrene inntakt, og datidens kommunikasjoner, så var en reise inn Sør fjorden til Kobbvatn og sannsynlig Gjerdalen, heller ikke en enkel oppgave slik som det er i dag.

I Sør fjorden hadde Carl von Linne vært så langt ut som til Rørstad i 1732, da han passerte grensa Nord av Gaulis (grensepunkt 242B) ved Langvatnet og ned til Sør fjordbotn, men jeg kjenner ikke til hvilken arter han registrerte, vi får heller legge hans visdomsord på minne "Natura non facit saltum," naturen gjør ingen sprang.

Både populær navn på engelsk og de latinske kan være for noen arter forskjellige fra i dag, men jeg tar det forbehold at jeg har tolket riktig brødrene Godmans artikkel som omtaler i alt 88 arter.

Havørn

G. Beskriver tur til Stor Hjartøya til besøk av bebodd reir.

Beskriver en tur til en nærliggende fjord, der de på en dag så 7 fugler, en av disse åt på en fisk og tok ikke notis av dem når de passerte, avslutter med at havørn ikke var uvanlig å se.

Beskriver at det er skuddpremie for havørn.

Det beskrivende reiområdet er enda i bruk (2006).

Fiskeørn

G. Så en fugl når de rodde opp elven til Kobbvatnet, den flaug rett over hodene deres, slik det var god observasjon.

Har kun en gang sett fiskeørn om våren da en fugl fløy innover langs Saltfjorden over Mørkved.

Fjellvåk

G. Såes sjelden ved Bodø, men på en tur lengre nord fant den hekkende i toppen av et furutre, reiret hadde unger.

Hekker uregelmessig med noen få par, har hatt en markert tilbakegang siden 60 åra. På Bliksvær er den registrert hekkende siden

1957 (Willgohs), og hekker der år om annet, sannsynlig for at det her finnes vond. Fra Falkflaug der den hekket vanlig tidligere, er det ingen kjent hekking der de siste 30 år. Kjente hekkinger i ytre områder av kommunen de siste 30 år i Bodø (930 km²) er kun 23.

Jordugle

G. Såes første gang 13. mai et stykke inne Saltfjorden, mens det enda var mye snø på bakken. Det var et par på Hernesmyrene, men selv om de lette etter reir fant de ikke dette, men så at fuglene utvekslet bytte, og at en fugl jaktet.

Jordugle opptrer på trekk på Bodø Hovedflystasjon, og har hekket der flere ganger som jeg kjenner til. Jordugle har også vært innblandet i kollisjon med fly.

Haukugle

G. Ikke uvanlig omkring Kobbvatn (Gjerdalen?). Fant tre kull med unger, fikk skutt noen.

Nevner at de så mange lemen i området her. Så også den sjelden rundt Bodø, den så ikke ut som den hadde noe problemer å jakte i fullt dagslys.

Haukugle hekker enkelte år i Bodø, og kan i noen år opptre mer tallrik under næringsvandring.

Den måtte være et enkelt bytte for brødrene Godman, siden den ofte følger etter en av ren nysgjerrighet. Enkelte par er meget aggressive, en gang jeg hadde ei uglekasse stående i ei flergreinet selje i Falkflaug, valgte den å hekke i samme tre der ei større grein var brekt av.

Fig.1 Gjerdalen nedover mot Kobbvatn. Reinoksfossen enda intakt, det høye fjellet er Gasskatjåhkkå (1517 moh.) Bilde tatt før kraftutbygging, den 29/7-1972. Foto: H.M.

Fossekall

G. Så den på flere lokaliteter

Hekker enda i de fleste vassdrag i Bodø, men flere steder jeg har sett den tidligere hekket er den nu kommet bort.

Fossekallen er jo vår nasjonalfugl, og daværende lektor Per Fjeldså engasjerte elever og lærere ved Bodø gymnas når avstemming til nasjonalfugl skulle avgjøres, til et heldig utfall for fossekallen.

Gråtrost

G. Hekket (plentiful) rundt Bodø, og de fant to store kolonier som de tok mange egg fra gråtrost som hekket her og andre steder i nabolaget og oppover i høyden. Beskriver reirplassering og hvor lett de var å finne siden de ga lyd fra seg.

Besøk jeg har hatt av ornitologer fra England og Skottland er svært interessert i hekkende gråtrost, siden de ikke er kjent med denne fugl slik som vi er.

Et økende antall med gråtrost overvintrer.

Rødvingetrost

G. Nevner at denne fuglen bygger reir nærmere bakken enn gråtrost, beskriver forskjellen i byggemåter av reir, og at den ikke er så sky. De fant også et reir inne i gråtrostkolonien, og samlet mange reir/egg, og at fuglen ikke ville forlate reiret før en nesten tok på den.

Rødvingetrosten er en vanlig hekkefugl i Bodø, noen få individer kan overvintre og sees sammen med gråtrosten.

Svarttrost

G. Så kun to individer i Bodø, fant ett reir 30. juni.

Vanlig hekkefugl, men det er flest hanner som overvintrer, langt mellom hver gang jeg ser en hunnfugl.

Ringtrost

G. Langt mer sky en gråtrost og rødvingetrost, fant den hekkende i fjellet nær Bodø.

Hekker høyere opp i terrenget, trekker fort vekk fra de lavtliggende områder om våren som eks. Bodø Hovedflystasjon. Hekker i høyden som på nordsiden av Løpsfjellet. Den hekker på Landegode og er sett på sommeren ute på Bliksvær.

Jernspurv

G. Fant ett reir den 21. juni. Så kun dette ene par.

Vanlig hekkefugl, men lett å overse.

Blåstrupe

G. Mener at blåstrupen har samme plass her som rødstrupen hjemme (Englands nasjonalfugl) Beskriver sangen og fuglen oppførsel som de så første gang 28. mai, da de var plentiful i det lavere liggende område, Hernesmyrene/Rønvikjordene? Fant ett reir i skråningen av ei grøft.

Blåstrupe er en fugl som er i tilbakegang etter det jeg kan se, det kan være mange årsaker slik som nedbygging av dens tidligere hekkeområder, granplanting og andre bruksendringer, eller områder som den trenger under trekk og overvintring.

På 60 tallet hekket den flere steder som nu er nedbygget med hus og gatenett på Bodø-halvøya. Ved Vågøyvatnet er tidligere hekkplasser skjult i tette granfelt, og en må høyere opp i terrenget for å finne den. Den hekker enda ute på Bliksvær, og i strand-områdene noen steder på Kjerringøy og på Straumøya.

Buskskvett

G. Så den først 30. mai, og var alltid å se på markene bak byen.

Hekker enda fåtallig på selve Bodøhalvøya, langs gjerde til flyplassen i øst og ved kirkegården. Hekket tidligere ved det gamle flytårnet, et område som i dag er utbygget. Hekker flere andre steder i nærhet av tidligere dyrkede, enda ikke helt igjengrodde steder som eks. på Svartneset ved Soløyvatnet, og ved kirkegården i Saltstraumen.

Steinskvett

G. Så den først 16. mai, fant den vanlig i fjellområdene, som overalt ellers i Norge.

En vanlig hekkefugl i det mer åpne landskapet høyere i fjellet. Det er en fugl jeg tror er i tilbakegang, slik jeg har sett det på steder der jeg har ferdes over mange år som i Falkflaug.

Sivsanger

G. Så den først 16. juni, mener den ikke var vanlig og var begrenset til de mest skjermete dalsøkkene.

Sivsanger er enda en hekkefugl på Bodøhalvøya som langs Bodøelva og på Bodø Hovedflystasjon, hekker også så langt ut som til Helligvær og Karlsøyvær. Den har i tidligere tider sannsynlig vært mer tallrik, men store hekkeområder er nedbygget.

Fra Falkflaug og Sandmoen ved Valnesvatnet hekket den tidligere, men her er den forsvunnet som hekkefugl. Det kan være et tegn på en nedgang i bestanden.

Gjerdsmett

G. Så den ved ankomsten den 30. mai, den var vanlig

Jeg har de seinere år funnet gjerdsmetten hekkende flere steder i kommunen, og mener den har øket i antall som hekkefugl, men det kan også være et utslag at jeg har klatret mye i det landskap der den naturlig finnes, og dermed fått mer erfaring for å finne den.

Enkelte individer kan overvintre i fjæresonen og på øyene.

Gulsanger

G. En fugl blei skutt, den eneste de hørte synge.

Evelyn Stormo påviste gulsanger i område ved Rønvik sykehus St. Hanstider i 1966. Funn av reir 16/6-1971 ved Bodin leir av Jan Sand. Jeg har ingen erfaring av arten.

Snøspurv

G. Flokker med snøspurv og gråsisik var på de områder der det var fritt for snø. Han skaut flere og fant at fuglene var i god kondisjon.

Enkelte år kan det være store flokker som er på flystasjonen og på Rønvikjordene, det er også stor forskjell på hvor lenge de er her, det er årlige variasjoner.

Er en fugl som i tette flokker ofte kolliderer med fly, selv med liten størrelse kan den gi store skader på motoren.

Trekker om høsten over fjellene. Snøspurven kan overvintre med noen få individer, sees i fjæresone ofte sammen med gulspurv.

Bjerkefink/bokfink

G. Fant mange par bjerkefink hekkende, bemerket at de var svært tamme, en gang måtte de ta borti hunnen med geværet før den forlot reiret. De så ingen bokfink.

Begge arter hekker vanlig, bokfink har vært sett overvintret.

Gråsisik/bergirisk

G. Fant flere reir av gråsisik, beskriver hvor fint reirene var bygget. Bergirisk så de på øyene utenfor Bodø, men fant ingen reir, skaut en hunnfugl med egg "the eggs in the ovary were considerably enlarged".

Gråsisik var langt vanligere tidligere i Bodinmarka, nu er den nedplantet, mens arter som grønnfink og grønnsisik har økt.

Bergirisk hekker på de fleste større øyene som Bliksvær, Landegode, Store og Lille Hjartøya og Karlsøyvær. Begge arter kan i enkelte år opptre midtvinters blandet i mindre flokker, og kan være så "tam" at de kan plukkes opp fra bakken når de mates.

Gråspurv/stær

G. Så få par gråspurv i Bodø, stær var derimot vanlig ved husene.

Gråspurv er enda vanlig i Bodø by, især på steder der den blir regelmessig matet, har kolonisert området der byen utvider seg innover mot Mørkved/Valosen. Mange par rundt Høyskolen, de hekker ikke i de høyeste deler av byggefeltene som eks. Skavdalslia c.100 m.o.h.

Også på Nordsiden innover mot Mjelde, og på Kjerringøy. Hekker ikke lenger på Bliksvær, men noen par så langt ut som på Givær, Landegode og i Helligvær.

Stær er enda en vanlig hekkefugl, hekker på Bliksvær også flere steder i fjellsprekker. Har flere ganger hekket i bebodd havørnreir på Karlsøyvær.

Skjære

G. Var den vanligste fuglen i Bodø by, fant flere reir med egg. Nevner ett reir kun plas-

sert en meter over bakken, reir i stiger og i stolper.

Skjære har vært også av interesse for de besøkende ornitologer fra England og Skottland som jeg har hatt forbindelse med, etter det jeg har forstått er skjæra en langt mer sky fugl der.

Fuglen er blitt borte der folkene flytter fra husene, hekker ikke lenger på Bliksvær. Har hekket enkelte år på Givær. Gode bestander i de nye boligfeltene i Bodø.

Tretåspett

G. En fugl skutt i Kobbvatn, en ad. hann.

Har sett Tretåspett mange ganger i Bodø, men ikke funnet den hekkende.

Orrfugl/ryper

G. Hørte orrfugl på enkelte steder rundt åsene i Bodø, ryper var derimot tallrik i utkanten og i dalsidene rundt byen, fant reir med egg og flere kull med unger, som de tok noen av.

Begge arter har gått tilbake på Bodøhalvøya, det kan sannsynlig forklares med tilplanting av gran for begge arter.

Heilo

G. Så den første heilo alt 1. mai, nær sjøen og blei tallrik dagene etter, mente den hekket i fjellene omkring byen.

Heiloen opptrer om våren, enkelte år meget tallrik på flyplassen og på Rønvikjordene, flokkene kan oppholde seg her i noen dager, men etter medio mai er de borte. En fugl som med sin størrelse kan være en fare for flysikkerheten, som det av den grunn blir holdt øye med. Høsttrekket består av få fugler i forhold vårtrekket, mest familiegrup-

per, mulig flyr de som snøspurven høyere til fjells her.

Hekker fåtallig i Bodø, fra lavlandet til høyere opp i terrenget.

Fig. 2. Reir av heilo på myrene under fjellfoten på Straumøya tatt den 21/6-2004.

Boltit

G. Kom seinere enn heiloen, så den første 25. mai, og flokker senere, de var her omkring ei uke. Skriver at boltiten var så tam at det var vanskelig å få dem vekk fra ve-gen når de var ute og gikk ei natt.

Har sjelden sett boltit under vår/ høsttrek- ket, men funnet den hekkende på Fjellfel- let og i Pallrakken SYD av Saltfjorden, hekker sannsynlig flere steder der jeg har sett den, som på Løpsfjellet, lett og overse så den trenger tid og spesialisering og finne hekkende.

Sandlo

G. Så den første 19. mai, så den på Østsiden av område, men nevner ingen reirfunn.

Sandloen er en fugl som i enkelte år kan overvintre, andre kommer tidlig på våren. Den eneste vadefugl som har øket på Bodø Hovedflystasjon, hekker flere steder langs rullebanen og i de utfylte områder mot sjøen i Vest med sine hangarer. Var en langt

mer tallrik fugl på trekk før utfylling av de grunne fjæreområdene både på Hernes og på Rønvikleira. Hekker spred på enkelte av øyene som Bliksvær (2-3 par) Helligvær, Landegode og ved ferskvann på Kjerringøy og eldre grusuttak på Tverrlandet, fåtallig.

Steinvender

G. Den 3. juni var de ute med robåt til øy- ene i (må være i nærheten av Herneska- gen) og fant 5 reir, som de fant med letthet pga varselskrikene til fuglen, og reirene var plassert på svært forskjellige steder.

Steinvender kan overvintre, den sees sam- men med fjæreplytt.

Hekking er spred, jeg kjenner kun ett van- lig hekkested fra Bliksvær og det samme fra Terra (Bliksvær), ett fra Steinsvær, det samme fra Landgode, Helligvær, Givvær, Seinesodden og går inn i Skjerstadfjorden der den også hekker på Ljønesøya. Både steinvender og fjæreplytt er det mindre og se til nu av flokker om vinteren, siden sta- dige nedbygginger av fjæresonen slik det er gjort blant annet på Bodøhalvøya.

Rødstilk

G. Fant flere reir av rødstilk på Hernes- myrene

Har hekket med 2-3 par i 60-70 åra, men den siste utbygginga med forlengelse av rullebanen og ytterligere dreneringer er den nu kommet bort.

Rødstilk var vanlig å se om vinteren, en meget sky fugl på denne tid av året, når enda fjæresonen var uberørt og små vannsig og vannsamlinger var åpne. Hek- ker på flere av øyene, og vanligst ved de laver liggende ferskvann, i Falkflaug der jeg har fulgt med den i over 40 år, har den ikke lenger regelmessig hekking.

Dobbeltbekkasin

G. 26. mai støkte de den første dobbeltbekkasinen, den fly kun få meter før den satte seg igjen. Den 10. juni begynte de en søknig for å finne reir, men selv om de så flere fugler fant de ikke reir før 24. juni. Flere steder fant de nylig oppskrapete fordypninger som for en begynnelse på et reir, siden de var på samme steder i hele 6 uker mente de at disse gropene ikke kunne vært laget av andre fugler, men fant ikke reir i disse, men ett reir 6 yards bortenfor med 4 egg.

Omkring 25. juni fant de ett annet reir 200 yard fra det første, forlot reiret med slpende vinger, og laget en trommende lyd. 27. juni fant de enda ett reir. De merker av reir og skyter fuglen når den ruger igjen. Forteller hvor vanskelig fuglen var å se på reiret og mener at den trakk reimateriale rundt seg for at den skulle skjule seg bedre. Det var vanskelig å finne reirene, og mente der var 10-15 par på myrene, på et mindre område. Forteller at på et reir der eggene kom bort faller mistanken på de mange guttene som for rundt å gjetet på buskapen: Our first impression was that the eggs had been destroyed by Magpies or Crows that were constantly hunting for such food, or perhaps taken and eaten by one of the many boys who wandered about the marsh tending cattle". Men mistanken var ubegrunnet det var fuglen som hadde dekket reiret med mose slik at de ikke så annet enn halen på når de kom helt nær den.

Nevner at det kunne være hanner som var samlet på ett sted når hunnene lå på reir. Nevner at Woolley fikk 4 egg fra samme lokalitet samme år.

Jeg har aldri funne reir av dobbeltbekkasin, men hatt flere sikre observasjoner både på Hernes og andre steder i kommunen, men vanskeligheten i et kort glimt å skille den

fra enkeltbekkasin, og manglene erfaring med arten ellers, får de aller fleste av dobbeltbekkasin/enkeltbekkasin havne i den store sekken for ikke bestemt.

Enkeltbekkasin

G. Under snøstorm den 5. mai hørte lyden "ekke" flere ganger, skaut den og fant ut at det var en enkeltbekkasin. Hørte den etterpå flere ganger, tok et reir 26. mai.

Hekker enda med noen få par på Bodø flystasjon og på Rønvikjordene, og vanlig ellers i kommunen. Den hekker også på flere av øyene som helt ytterst mot Vestfjorden som på Netøya i Helligvær.

Fig.3: Kallende åkeriske på South Uist, Skottland. Sannsynlig hekkefugl på Hernesmyrene på Bodøhalvøya for 100 år siden. Foto: John A. Love

Kvartbekkasin

G. Så en fugl på en våt dag i juli, der den fløy opp under beina på dem.

Har sett den ved enden av rullebanen på Hernesskagen, før den blei forlenget da var her enda et mindre tjern og vannsig. Har påtruffet kvartbekkasin på flere steder om høsten også andre steder i kommunen, trykker så hardt at den flyr ikke opp før en nærmest trækker på den.

Har ikke funnet den hekkende, og aldri tenkt at den skulle hekke her. (feil tenkt?)

Åkerriske

G. Hørte den hele tiden i utkanten av mar-ken. Vi skaut en fugl 16. juni, den første dagen vi hørte den.

Har ingen erfaring med denne fugl. Svein Karlsen mente å høre en på jordene ved Grønnåsen, først på 80-tallet.

Gravand

G. Så den like ved Bodø 19. mai, fant den seinere hekkende ute på Helligvær. Kjenner til hekking fra Bliksvær, Godøy-straumen og Straumøya, men kan flytte ungene langt fra hekkestedet. Har hatt økende antall obs. i Salten de siste 30-40 år, eldre hekkinger er for meg ukjent.

Ærfugl

G. Den vanligste and i området, som blei vernet for duna sin skyld. Fant den hekkende ved ett ferskvann 7 miles fra sjøen.

Kjenner ingen hekking fra ferskvann, kan være fra Soløyvatnet/Vatnevatnet eller Valnesfjordvatnet, det sistnevnte kan grensen mellom hav og sjø være vanskelig å bedømme ved besøk som kom sannsynlig fra sjøen den gang, rart at ikke Saltstraumen er nevnt.

Svartand

G. Så den ved ankomsten på Saltfjorden, men ikke seinere.

Opptrer i mindre flokker om våren, sjelden å se fugler utover sommeren.

Toppand

G. To par ved Kobbvatn.

Hekker enda i Kobbvatn

Hekker ved flere vann i Bodø kommune som eks. Soløyvatn, Vatnevatn, Seinesvatn, Birkelidmyrene og på flere vatn på Kjerringøy som i Fjærevatn og Ryetvatn.

Havelle

G. Var svært vanlig ved vår ankomst. I juli så vi en stor flokk av hanner ved Kobbelv.

Fåtallig om vinteren, vanlig om våren i Bodø havn, men har gått tilbake her siden havna er utbygget. Sees i flokker på Salten og Skjerstadjfjorden under lek i medio mai. Venter sannsynlig på at isen skal forsvinne i fjellvatna, også innover Sverige. Ikke kjent som hekkefugl i Bodø kommune (ikke tenkt på Skjerstad)

Siland

G. Vanlig i området rundt Bodø, hekket på øyene. Tok flere reir, silanda var her ved vår ankomst.

Vanlig hekkefugl både ved større ferskvann, og ute på øyene. Er gått tilbake i flere vassdrag de siste årene, mange unger blir tatt i fiskegarn og andre kommer ikke på vingene når isen legger seg tidlig på året. Øket friluftsbredning med kano/båter, og bålrensing, ikke ett eneste par med unger på Valnesvatnet i 2006.

Laksand

G. Så en flokk med 5 fugler ute ved ei av øyene.

Laksanda er ikke funnet hekkende i Bodø, opptrer sommers tid i små flokker ute i værån, sjelden mer enn 10-12 fugler sammen. Sees mer sjeldent også i ferskvann som eks. Fjærevassdraget. Jakter ofte sammen med silender etter sil i sandbukter der den gyter som eks. på Misten i Kjerringøy.

Storlom

G. Så kun få fugler, tok ett reir på ei smal øy like ved stranden ved et innlandsvatn.

Tenkte at dette godt kunne passe til å være Myrneset på Soløyvatnet, der den hekker som en av de få stedene i Bodø kommune der det er funnet 3-4 par.

Storlommen er meget sterk utsatt for forstyrrelse, og det blir tatt lite hensyn til den av sportsfiskere og andre turgåere. Det går langt mellom hver gang de får ungene på vingene.

Smålom

G. Nesten alle vatn hadde et par av smålom, vi samlet mange egg.

Smålommen må ha hatt en sterk tilbakegang siden den gang, og hekker bare på noen få plasser. Den var vanlig på alle de større værån som Bliksvær, Givær, Helligvær og Karlsøyvær, i dag kjenner jeg kun til regelmessig hekking på Karlsøyvær. På Bodøhalvøya utafør linjen Hopen-Sørfjorden er der bare ett kjent par, og det er nu stadig utsatt for forstyrrelse.

Begge arter står i fare for å bli borte som hekkefugler i kommunen.

Teist

G. Var overalt å se langs kysten, eggene var en delikatesse for innbyggerne.

Hekker også nu vanlig, især ute i værån og på holmer der landskapet har revner og hulrom, jeg har ikke funnet den høyt opp i fjellsider som eks. Landegode eller høyereliggende steder som på Bliksvær. Slike høytliggende hekkesteder finnes ute på Røst og Værøy.

Storskarv/småskarv(toppskarv)

G. Fant storskarv på flere steder sammen med toppskarv, der det også hekket: rødnebbterne, fiskemåse, sildemåse, gråmåse og svartbak. Det var mange hekkende fugler av de overnevnte par på naboøyene.

Storskarven er økende hekkefugl de siste 30 år, også flere fugler overvintrer. Toppskarven har gått tilbake etter det jeg kan se, flere av stedene den hekket tidligere er den blitt helt borte. Både egg og de nesten flygeferdige ungene blei utnyttet til mat tidligere, av begge arter.

Årsungene av storskarven som hekker på Bliksvær, drar i hovedsak til svenske og danske farvann, eller enda lengre vekk. Den økende bestand kan være et utslag av bedre mattilgang utenfor atomkraftverkene i Sverige.

Tyvjo

G. Var vanlig hekkefugl på øyene, så den første 16. mai. Tyvjoen hekket også ved et vatn der også ærfugl og måse hekket. "A pair was also frequently observed on a small marsh near the lake where Eider Duck and Gulls were breeding."

Fig.3 Myrneset Naturreservat, Soløyvatnet. Mulig var det her Godman hentet egg av storlom og så tyvjo og hekkende måser og i samme vatn hekkende ærfugl? Ett par tyvjo, 1-2 par rødstilk, enkelte år heilo, 1-2 par småspove og 2-3 par fiskemåser, og en koloni av sandsvale. I forgrunnen har grågås lagt egg, bak er Bødømarka mot Steigtind. Foto: 4/6-1992 H.M.

Tyvjoen hekker på flere steder, må være i likhet med havørn og ravn tro til sin hekketypen.

Det var her igjen slående likhet med hekking av tyvjo på Myrneset Naturreservat der den har som jeg kjenner til hekket i over 40 år. Spørsmålet for at dette skal passe er hekking av ærfugl her tidligere, noe som får være et åpent spørsmål.

Sammendrag:

Artikkelen til brødrene Godman må sees i det lys at de var i Nordland for første

gang, i et for dem ukjent landskapet. Men artikkelen er verdifull siden den er tidlig skrevet, og det går fram at de hadde god kontakt med Robert Collet som ikke kjente forholdene her på den tid.

Det er sannsynlig at de utvekslet sine observasjoner, også til John Woolley, og andre.

I alle fall er det fint at noen skriver ned sine data, i England var de jo langt forut for sin tid.

I dag finnes det enda ikke et eneste ornitologisk tidsskrift på Høgskolen i Bodø, selv om den også er en lærerskole.

SILDEMÅSE I MELOY

av Øystein Birkelund

Sør-Salten lokallag har siden 1997 fulgt med den lille kolonien med sildemåse (*Larus fuscus fuscus*), nominatrasen, som hekker på Måøya i Støttvær. 2006 var altså det tiende året med undersøkelser, og det kan da være betimelig med en liten oppsummering. Eneste året det ikke ble foretatt observasjoner, var i 2001.

Den nordlige underarten av sildemåse er i dag utrydningstruet, og det er derfor svært viktig å verne om restbestandene vi har i våre områder.

Måøya er ei lita gressbevokst øy sørvest av Støtt. Det er flere små tjern på øya, og i bergskråningene ned mot sjøen finner vi mange sprekker og revner. Mens resten av skjærgården i Meløy kommune er befestet med mink, har Støttværet så langt vært forsånt for denne predatoren.

Fuglefaunaen på øya er forholdsvis rik, tatt i betraktning den beskjedne størrelsen.

Tidlig på 80-tallet hekket mange par sildemåse av den nordlige underarten på flere lokaliteter i Meløy, bl.a. Varkgaard og Flatvær. I dag er kun kolonien på Måøya

Foruten sildemåse kan vi finne disse artene hekkende på Måøya:

- tyvjo	3-5 par
- smålom	1-3 par
- skjærpiplerke	5-10 par
- teist	7-8 par
- lirype	2-4 par
- tjeld	8-12 par
- ærfugl	0-5 par
- myrsnipe	2-5 par.
(eneste sikre hekkepl. i Meløy.)	
- steinskvett	3-7 par
- vipe	0-3 par
- storspove	1-2 par
- enkeltbekkasin	2-5 par
- makrellterne	0-4 par
- krikband	1-3 par
- steinvender	0-3 par
- gråmåse	10-90 par
- svartbak	10-50 par

igjen. De siste årene har noen par forsøkt seg på øya Svenningen i Støtt (en av 2 bebodde øyer).

Sildemåseunge. Foto: Øystein Birkelund

Selve hekkekolonien ligger konsentrert på en liten del av øya. Hekkeområdet preges av høyt gress som gir godt skjul for ungene, men det ligger i en "dump" i terrenget. Det forårsaker stor fuktighet, og en del overvann innimellom tuene, som er til ulempe og skade for reirene/eggene og ungene, spesielt i fuktige sommere.

Det høye og tette gresset gjør det vanskelig å telle, og derfor har vi som standard lagt til ca 30% av funnene som et estimat for det "korrekte" antall.

Tabell:

År	Antall par observert	Estimert ungeprod.	Indeks pr.par
1997	35		
1998	29	20	0,69
1999	36	50	1,38
2000	25	35	1,40
2001			
2002	21	10	0,47
2003	30	14	0,47
2004	28	53	1,89
2005	31	27	0,87
2006	35	53	1,51

Sildemåsen hekker som kjent atskillig senere enn de andre store måsene. Tellingene har derfor foregått i perioden 13-29.juli, fra klekking til rimelig store unger.

I 2006 var forholdene svært gode, de sentrale områdene var relativt tørre, i motsetning til året før da området fløt i vann. Vi observerte voksne fugler også helt sør på øya, og likeså en fugl på Innerstøtt – fugler som åpenbart ikke var i hekking.

Ingen fugler var å se på Svenningen, så det virker som hele denne kolonien har forlatt det området. Det kan bemerkes at i 2004 hekket det ca 100 par gråmåse på Svenningen, og 10 par sildemåse hekket i den sørlige delen av denne kolonien. I 2005 var det kun ett par gråmåse der, og i år var det ingen. Hva årsaken kan være, er vanskelig å si, men det kan nevnes at våren 2005 beitet det en anseelig mengde rein i det aktuelle området.

Det kan se ut som om noen få enkeltindivider av sildemåsene kan tilhøre underarten *L.f.intermedius*, men det er selvsagt vanskelig å fastslå i felt. I 2006 så vi bare 1 ind som hadde karakterene av den underarten.

Som vi ser av tabellen, svinger hekkesuksessen ganske mye. Hva kan grunnen til det være? En grunn kan være avhengighet av gråmåse-/svartbakbestanden. Det virker som om disse bestandene svinger i takt. Men det må jo også være en grunn for at bestandene av disse artene svinger såpass mye.

Men noe entydig bilde gir ikke dette, så det må være flere årsaker til svingningene. Mat-tilgang? Predasjon? Værforhold? I årene 2002 og 2003, med svært lave indekstall for sildemåse, var det små bestander av gråmåse og svartbak (ca 10 par av hver art). I 2004 var det hhv 40 og 30 par av disse 2 artene, mens det i år var økt til hhv 90 og 53 par.

Eksotiske sommergjester på Røst

av John Stenersen

15.juli reiste jeg til Røst. Hovedmålet var å forograferer lunde i den beste lundesesongen på flere tiår, men jeg drar aldri til Røst uten å ta meg tid til en god runde på Røstlandet. For denne flate heimøya som rager 11 m.o.h. og huser alle kommunens innbyggere, er i stand til å produsere godbiter i form av sjeldne fugler uansett tid på året.

Det var et formidabelt grisevær, med sørvest liten kuling og regn. Fergereisen utover hadde produsert hele 7 havlirer, 4 fjelljo og minst 15 havsvaler mellom Lofotodden og Røst, men på Røstlandet virket det heller stille på fuglefrontent.

I området nord på øya – mellom flyplassen og kirkegården - ble jeg var en "heilo" som satt omlag hundre meter fra meg i rått tangskyll. – Men den var da særdeles mørk..., tenkte jeg, og forsøkte å ta noen bilder av den på langt hold i det elendig fotolys. Så forsøkte jeg å nærme meg, tok noen flere bilder, og studerte fuglen nærmere gjennom kikkerten. Hjerte begynte å slå litt raskere – det var ikke tvil, dette var ingen vanlig heilo! Det var en "beringlo" av den gjeveste sorten, en gjest fra den andre siden av Atlanterhavet; en fullt utfarget hann kanadalo!

Jeg forsøkte igjen å nærme meg, men fuglen var tydelig urolig, og straks etter fløy den opp og forsvant. Jeg fikk kastet opp telelinsen og fyrt av et par fluktbilder. Jeg gikk raskt igjennom de digitale bildene i displayet på kameraet, og konstaterte at jeg hadde fått en grei dokumentasjon av funnet, før jeg ringte "Røst-general" Martin

Kanadalo, Røstlandet 15/7. Foto: J.S.

Samme individ i flukt; merk grå armhuler og manglende hvitt i undergump og på kroppsider. Foto: J.S.

Beringlo fotografert i samm område 19/7. Definitivt et annet individ enn fuglen over; denne har helsvart kinn og et helt normalt nebb. Foto: J.S

Eggen og ba ham spre nyheten og legge funnet ut på "Bombevarsleren".

De følgende dagene tilbrakte jeg med lundene ute i fuglefjellene, men 18.juli var jeg tilbake på Røstlandet. Jeg tok en runde nord på øya for å finne igjen loen, men uten resultat. Nå var også Thor Edgar Kristiansen kommet ut fra Bodø, og om morgenen 19.juli klarte han igjen å lokalisere fuglen og få tatt flere bilder av den.

Om ettermiddagen fant jeg igjen fuglen i en heiloflokk litt lenger øst. Etter å ha tatt et par bilder fra bilvinduet, fløy fuglene igjen opp. Kort etter fant Thor Edgar og jeg flokken igjen litt nærmere kirkegården, og nå fikk vi mulighet til å ta dem nærmere i øyesyn gjennom teleskopet. Etter en liten stund kom det et mildt talt forbausset utbrudd fra Thor Edgar: – Men det er jo to!!

Og ganske riktig; mellom heiloene i det høye gresset gikk to klare "beringloer" – tydelig mørkere og mer kontrastrike enn heiloene. Dette var jo ikke til å tro! Utover dagen kom også Thomas Aarvaak og David Showler til fra Hernyken for å ta en kikk på de eksotiske gjestene, og etter hvert som ryktet gikk dukket flere fuglefolk opp på øya.

Samme ind. som fuglen nederst på s.54. Fuglen nedenfor er trolig samme ind, fotografert litt seinere på dagen 19/7. Foto: J.S.

Gjennom hele denne prosessen ble det tatt utgangspunkt i at det dreide seg om to kanadalo; bildene av fuglen fra 15.juli var så klar i karakterene at det aldri var spørsmål om artstilhørighet.

Selv forlot jeg øya 19.juli, men fuglene ble sett igjen; 25.juli fotograferte Steve Baines en av loene, og 30.juli var Thor Edgar igjen ute og fotograferte en beringlo. Det var først da de siste bildene ble lagt ut på

Forbløffelsen var stor da vi oppdaget to beringloer samtidig! Foto: J.S

Beringlo 25/7 - trolig samme ind. som på bildene fra 19/7. Foto: Steve Baines.

Denne fuglen fra 30/7 er igjen et nytt individ, med trekk som er typiske for sibirlo. Foto: Thor Edgar Kristiansen

Sibirlo, samme ind. som 30/7, fotografert av Jørn Helge Magnussen 2/8 (over) og Håvard Hveding 3/8 (under)

www.fuglesiden.com at noen reagerte, for disse bildene viste åpenbart en annen fugl, som bar alle karaktertrekk til en sibirlo. Ytterligere bilder ble tatt de følgende dagene av flere tilreisende – alle etter alt og dømme av samme individ som ble fotografert 30.juli

Nå var det på tide å gå i seg selv, for her hadde en kanadalo blitt til to, uten at det egentlig var stilt spørsmål ved artsbestemmelsen på den andre fuglen. Så jeg begynte systematisk å gå igjennom det billedmaterialet jeg hadde og det som lå tilgjengelig på nettet. Etter hvert fikk jeg også tilsendt ytterligere bilder fra Jørn Helge Magnussen og Håvard Hveding. Til slutt la jeg alle bildene og min konklusjon – eller mangel på sådan – ut på nettet på www.tringa.no/pages/beringlo.html.

Det er ingen tvil om at fuglen fra 15.juli er en adult hann kanadalo – den bærer alle typiske karaktertrekk. Den er også lett kjennelig på at den har en liten defekt i nebbet, med antydning til ”gapenebb”.

Allerede 19.juli burde imidlertid klokkene ha begynt å ringe; den første fuglen jeg fotograferte denne dagen er definitivt et annet individ enn fuglen fra 15.juli. Den har et helt normalt og ganske langt nebb, og draktkarakterene skiller seg også fra den første kanadaloen.

Senere på dagen så vi altså to fugler samtidig, uten at vi helt klarte å holde styr på dem der de løp omkring i det høye gresset. Vi fikk heller ikke fotografert dem sammen – trodde jeg. Men ved nærmere studier av bildene, ser vi at begge fuglene er med (s.55)! Den ene fuglen er godt synlig, og ganske sikkert identisk med fuglen

jeg fotograferte litt tidligere på dagen. Den andre fuglen sitter imidlertid mer skjult, og det er ikke mulig med sikkerhet å "individbestemme" denne. (Personlig synes jeg ikke denne fuglen ligner verken kanadaloen fra 15.juli eller sibirloen som dukket opp seinere. I så fall betyr det at det totalt var fire forskjellige "beringloer" på Røst i siste halvdel av juli! Bildene er imidlertid ikke gode nok til å dokumentere dette sikkert, og det blir kun spekulasjoner).

Det ble hørt lyd fra fuglene ved et par anledninger, uten at dette kunne gi klarhet om artstilhørighet.

Men vi står i hvert fall igjen med tre helt klare individer:

1) Fuglen fra 15-19.juli med lett deformert nebb er en kanadalo hann. Drakten er typisk; svært mørk under, nesten uten hvitt mellom underside og vinger eller på undergump. De hvite feltene på siden av brystet er store og runde (blir gjerne karakterisert som kanadalo-bh!).

2)...Den ene av de to fuglene som ble sett samtidig 19.juli, og som er godt dokumentert med bilder, er vanskeligere å bestemme. I flukt viser den tydelig tå-projeksjon, og lyse bånd mellom underside og den grå armhulen. Den har mye flere gygne "dråper" på ryggfjærene, og de hvite flekkene på brystsidene er mer kantete enn runde.

3)...30/7 fotograferte Thor Edgar en ny lo, og her peker såvel draktkarakterer, kroppsbygning og profil/nebblengde mot sibirlo. Dette er også definitivt et nytt individ i forhold til de tidligere omtalte fuglene. Relativt lys overside med mye "gull", smal stolpe i nakken mellom hvite halstegninger (kobramønster) og hodetegninger er forskjellig fra de tidligere fuglene.

Om det var tre eller fire forskjellige beringloer på Røstlandet i denne perioden, eller hva den endelige dommen over artstilhørigheten til fugl 2 blir, skal jeg ikke si noe sikkert om. Det vil bli spennende å se hva NSKF konkluderer med etter å ha sett igjenom materialet og fått uttalelser fra norske og utenlandske eksperter på området.

Beringlo - kanadalo - sibirlo:

Beringlo ble tidligere regnet som en art, *Pluvialis dominica*, med to underarter: *dominica* og *fulva*. Etter at disse ble splittet, brukes beringlo som en samlebetegnelse på fugler som ikke med sikkerhet kan bestemmes til enten kanadalo eller sibirlo.

Kanadalo, *Pluvialis dominica*, er utbredt i Nord-Amerika. Svært mørk, ofte helt uten hvitt på undersiden, og med store, avrundede hvite flekker på brystsidene. Stor som heilo, men gjerne slankere.

Sibirlo, *Pluvialis fulva*, er utbredt i Sibir. Noe mindre enn kanadalo, mer høybeint, og ikke fullt så mørk i darkten. Viser ofte mer hvitt på kroppsider og undergump.

Fugler i sommerdarakt hos begge arter skilles fra heilo på grå armhuler – ikke hvite som hos heilo – og betydelig mørkere drakt. Lyden er også forskjellig; begge artene har tostavet lyd (ikke ulik sotsnipe). Å skille sibir- og kanadalo på lyden er vanskelig og krever mye erfaring med artene.

Min barndoms fugl

Nøtteskrika, eller “gransjura” som vi kaller den i Trøndelag, er en av flere nye arter som har etablert seg i Nordland. I nabokommunen Meløy var nøtteskrikene sjelden fram til midten av 1970-tallet, men arten har økt i antall og er etterhvert blitt vanlig i Meløy, leser vi i “Fugler i Meløy” utgitt av NOF, Sør-Salten lokallag.

Her i Rødøy hadde den ikke blitt observert før i det hele tatt, trodde jeg, inntil Aud Johansen i Reppen kunne fortelle sist sommer om en observasjon i 1996.

Tross uttallige turer og innmeldte observasjoner i snart 30 år ble nøtteskrika verken sett eller nevnt bortsett fra denne ene observasjonen.

Men så i høst, i forbindelse med heftet “Fugler i Rødøy”, tar Lillian Sleipnes Abelsen kontakt. Hun har tatt et bilde av en fugl hun aldri har sett før. Bildet ble tatt i 2004, og tenk .. det er en NØTTESKRIKE!! Fuglen fra mitt barndoms rike var kommet til

Alkekonger

Alkekongen hekker ikke i vår farvann, men er en regelmessig gjest fra de arktiske strøk om høsten og vinteren. Den opptrer svært varierende fra år til år, men er det mye vestlige vinder om høsten, er sjansene gode for at den dukker opp i større antall.

I høst virket det å være uvanlig mye alkekonger i Vestfjorden. Under en firedagers

Rødøy. Med at en kartlegging av fugler blir gjort kan vi få flere observasjoner, tenkte jeg. Og ganske riktig.

Ingeborg Gundersen på Kilamyran i Tjongsfjorden kan fortelle at i hvert fall de 10 siste årene har de hatt besøk av to nøtteskriker i hagen. Fuglene kommer senhøstes og tar godt for seg på foringsplassen. De foretrekker helt klart oksetalg og meiseboller og kommer tilbake hvert år. Siste observasjon ble gjort nå 7. og 12. november i høst. Om det er de samme to, og om det er et par, vites ikke, men familien synes fuglene er meget fine og mater dem gjerne. At disse nøtteskrikene fortrenger de andre i matfatet gjør dem ikke mindre populære. “Den e jo så fin å sjå på, og de vanlige sjurene ser også ut til å synes det samme”, ler Ingeborg Gundersen.

Så nå skal jeg dra til Kilamyran å se nøtteskrika med egne øyne for første gang i Rødøy!

Helga Saksen Hammer

tur med Gamle Lofotferga siste uka av oktober – på jakt etter spekkhoggere – dukket alkekongene opp i hundretall! På strekningen fra Skrova til Stamsund var de små fuglene å se over alt, og særlig utenfor Stamsund 26. oktober var det tett, med anslagsvis over 1.000 individer.

John Stenersen

Alkekonger i Vestfjorden. Foto: John Stenersen

Underlige måser

På vinteren kan det være spennende å kikke grundig igjennom de store måkeflokkene som ofte samler seg der det pågår fiske. Ikke sjelden dukker det opp både polar- og grønlandsmåker mellom de andre stormåsene, så jeg har ofte et spesielt fokus på de "hvite" måkene.

Innimellom dukker det imidlertid opp "hvite" måker som ikke stemmer helt med boka. Vinteren 2005 kom jeg over to forskjellige gråmåker med høyst avvikende fjærdrakt. På Andøya fant jeg 10. februar en subadult gråmåke med overveiende albinistisk eller flavistisk fjærdrakt, og 29. mars dukket det opp en nesten helt albinistisk ad. gråmåke i Henningsvær (se LRSK-

rapporten). Disse fuglene kan ved første øyekast forveksles med en av de to nordlige artene, men ved nærmere studier ser man fort at det er noe som ikke stemmer...

*Misfarget gråmåke i Andenes havn.
Foto: John Stenersen*

INNHold:

Adresser	2
Leder	3
Lundesommer på Røst	4
En kunstig sandsvalekoloni i Hemnes	6
Hvordan finne rikser og bekkasiner i Nordland om vinteren	9
Havørn 1857	14
Sjelden gjest i Rødøy	17
Fugler i Nordland 2005 – LRSK-rapport	18
Hekkeforsøk av kortnebbgås midt i Lofoten	41
Godman & Godman – de første ornitologer i Salten	42
Sildemåse i Meløy	52
Eksotiske sommergjester på Røst	54
Smånotiser	58

*Stoff til Havørna neste år må være redaktørene i hende senest
15. november 2007*